

IDŐKÖZI JELENTÉS

2020
ÁPRILIS

Beszámoló az MNB 2020 első negyedévi tevékenységéről

2020
ÁPRILIS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2020. március 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	12
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége	17
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége	25
5. Szanálás	28
6. Nemzetközi tartalékok	30
7. Készpénz-logisztikai tevékenység	31
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	35
9. Az MNB statisztikai tevékenysége	37

1. Monetáris politika

A Monetáris Tanács a márciusi Inflációs jelentés publikálása előtt áttekintette az inflációs és makrogazdasági folyamatokat. 2019-ben a világgazdaság növekedési üteme tízéves mélypontra süllyedt, az európai konjunktúra számottevően lassult az év végére. A koronavírus-járvány a világgazdaságot legyengült állapotban érte. A makrogazdasági következmények és azok időbeli lefutása jelenleg rendkívül nagy bizonytalansággal ítéltethők meg. A globális pénzpiacokon drasztikus hangulatromlás következett be: a piacokat általánosan a kockázatkerülés emelkedése és az eladói nyomás erősödése jellemezte. A főbb részvényindexek február közepéig növekvő trendet mutattak, majd jelentősen estek. Az amerikai hosszú futamidejű állampapírhozamok csökkentek, míg a német és a japán hosszú hozamok emelkedtek. A feltörekvő piaci kötvények felára jelentősen nőtt.

A járvány reálgazdasági és pénzügyi piaci hatásainak ellensúlyozása érdekében a kormányzatok fiskális intézkedések bevezetésével reagáltak és a jegybankok jelentős része élénkítő monetáris politikai lépéseket tett. A Federal Reserve két rendkívüli ülés keretében újból 0 százalékos közelébe csökkentette irányadó rátáját, valamint a pénzpiaci zavarok enyhítése érdekében jelentős mértékű likviditásnyújtó intézkedéseket hozott és újraindította eszközvásárlási programját. Az Európai Központi Bank változatlanul hagyta az irányadó rátát, miközben jelentős lazító és likviditásnyújtó lépéseket jelentett be. A cseh, a lengyel és a román jegybank döntéshozói egyaránt a kamatok mérséklése mellett döntöttek. Márciusi döntésével a lengyel és a román jegybank is elindította állampapírvásárlási programját.

A hazai GDP 2019 egészében 4,9 százalékkal bővült, a munkanélküliségi ráta historikus mélypontja közelében alakult. A koronavírus-járvány hatásai miatt 2020 első felében a növekedés érdemben lassul, majd a korábban kieső gazdasági aktivitás helyreállításával párhuzamosan a hazai növekedés, a munkaerőpiac, a hitelezés és a külkereskedelem is újra élénkül. A magyar gazdaság fundamentumai erősek: az elmúlt évtized gazdaságpolitikája fenntartotta hazánk makrogazdasági egyensúlyát, valamint számottevően csökkentette külső és belső sérülékenységet. A koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásai ellenére a magyar gazdaság eurozónához történő felzárkózása folytatódik, a növekedési többlet a teljes előrejelzési horizonton 2-3 százalékpont között alakulhat.

A hazai fogyasztóiár-index néhány, a világpiaci folyamatoknak erősen kitett, változékony áralakulású tétel következtében az év elején átmenetileg a jegybanki toleranciasáv fölé emelkedett. Az infláció már márciusban visszatért a toleranciasávba az üzemanyagárak számottevő csökkenése következtében. A márciusi inflációs előrejelzés szerint ezt követően rövid távon, gyors ütemben a 3 százalékos jegybanki cél alá csökken. Az adószűrt maginfláció 2020-ban átlagosan 3,2-3,5 százalék körül alakul, majd fokozatosan 3 százalékra mérséklődik. A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak kiszámíthatatlansága miatt az inflációs folyamatok jövőbeli alakulását érdemi bizonytalanság övezi, ugyanakkor az inflációs várakozások továbbra is horgonyoztak.

A decemberi szimmetrikus kockázatokat követően a járvány terjedésével a lefelé mutató kockázatok erősödtek. A Monetáris Tanács a márciusi Inflációs jelentés alappályája körül három alternatív forgatókönyvet emelt ki: a koronavírus-járvány átmeneti, de az alappályánál jelentősebb világgazdasági hatása, illetve a járvány tartósabb és jelentősebb világgazdasági hatása, amelyek az alappályához képest alacsonyabb inflációs és visszafogottabb növekedési pályát eredményezhetnek. A magasabb bérnövekedéssel és dinamikus fogyasztásbővüléssel számoló alternatív pálya esetében a hazai gazdasági növekedés erőteljesebb, míg az infláció magasabb az alappálya-előrejelzésnél. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács további alternatív scénárióként a versenyképességi reformok megvalósulását, valamint az élelmiszerárak tartós emelkedését valószínűsítő pályákat tárgyalta.

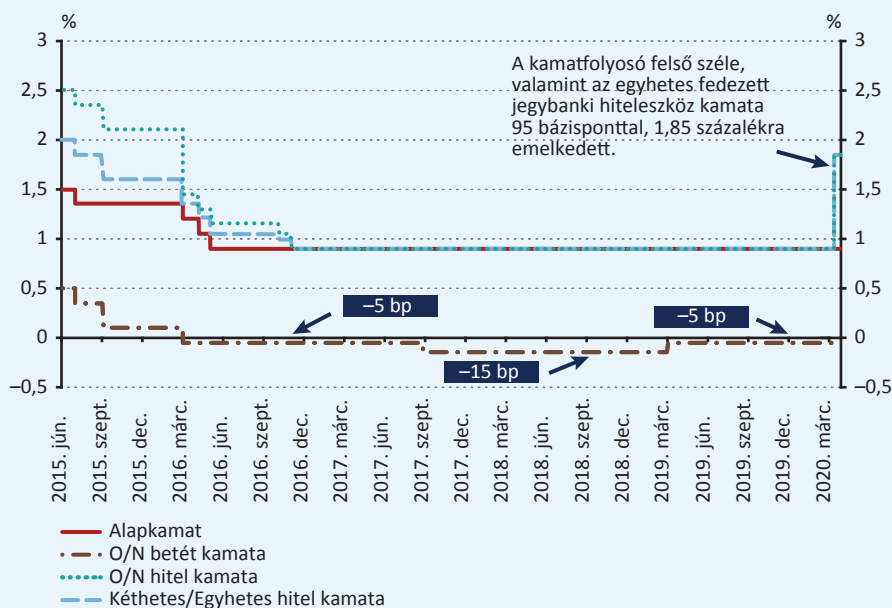
A gazdaság külső finanszírozási képessége a GDP 1,1 százalékára nőtt, várhatóan előretekintve is stabil marad. A folyó fizetési mérleg hiánya a GDP 0,8 százalékára csökkent, az ország nettó külső adóssága 2019 végére historikus mélypontra, a GDP mintegy 8 százalékára zsugorodott. 2020-ban a koronavírus okozta világjárvány következtében kedvezőtlenebbé váló gazdasági környezet, valamint a járvány gazdasági hatásainak enyhítése érdekében szükséges intézkedések és magasabb kiadások miatt a költségvetés hiánya a korábban vártnál kevésbé csökken. A deficit a gazdasági növekedés mértékétől

függően 1,6-2,0 százalék között alakulhat. A GDP-arányos államadósság várhatóan a következő években is csökken, de ennek üteme 2020-ban átmenetileg lelassul.

A Magyar Nemzeti Bank mandátumával összhangban, a világvárvány okozta negatív reálgazdasági hatások mérséklése és a szükséges mértékű likviditás biztosítása érdekében összehangolt lépéssorozatról határozott. Az MNB átalakította monetáris politikai eszköztárát és megváltoztatta működési keretrendszerét.

Március közepén az MNB bejelentette, hogy a fedezeti kör nagyvállalati hitelekkel való kiterjesztésével mintegy 2600 milliárd forinttal növeli a bankrendszer számára potenciálisan elérhető likviditást. Március 17-től napi rendszerességgel kerülnek meghirdetésre egyhetes futamidejű forintlikviditást nyújtó devizaswap-tenderek is a megfelelő szintű bankrendszeri likviditás biztosítása és a likviditási folyamatok simítása érdekében. A Monetáris Tanács március 24-i ülésén új, fix kamatozású fedezett hiteleszköz bevezetéséről határozott, legfeljebb 5 éves futamidőig. Emellett az MNB további döntésig a hazai partnerkörbe tartozó, tartalékköteles hitelintézeteknek felmentést ad a tartalékkötelezettség alól. 2020. április 1-től az MNB a márciustól tapasztalt likviditási folyamatok és a likviditás bankok közötti egyenletlen eloszlása miatt egyhetes betéti eszközének rendszeres meghirdetéséről is döntött. A Monetáris Tanács 2020. április 7-i ülésén a kamatfolyósó szimmetrikussá tételéről döntött: változatlan 0,9 százalékos szinten hagyta az alapkamatot, illetve -0,05 százalékos szinten az O/N betéti kamatot, miközben az O/N és az egyhetes fedezett hiteleszközének kamatát 95 bázisponttal, 1,85 százalékra emelte (1. ábra). Az egyhetes betéti eszköz kamata az alapkamat 0,9 százalékos szintjével egyezik meg, ugyanakkor a kamatfolyósón belül felfelé és lefelé is eltérhet az alapkamattól. A monetáris politikai eszköztár átalakításával összhangban a Monetáris Tanács az alapkamaton kamatozó eszközökből kiszorítandó likviditás tekintetében 2020. II. negyedétől kezdve nem határoz meg célértéket.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Forrás: MNB.

Az intézkedéseket követően a bankközi és az állampapírpiazi hozamgörbe is laposabbá vált. Korrekció volt megfigyelhető a forint árfolyamában is, amely korábban a globális kockázatkerülés felerősödésével – más régiós devizákhoz hasonlóan – számottevően gyengült az euróval szemben.

A Növekedési Hitelprogram Fix (NHP *fix*) helyett 1000 milliárd forinttal megemelt keretösszeggel és 500 milliárd forint korábban fel nem használt összeg átcsatornázásával egy új konstrukció indul el NHP Hajrá néven. A jegybank azzal a céllal alakítja át és bővíti ki a programot, hogy biztosítsa a kkv-k számára szükséges, széles körben felhasználható és kedvező forrásokat, és így ne alakuljanak ki hitelpiaci zavarok. A jegybank 2019. július 1-jén elindította a Növekedési Kötvény-programot (NKP). A program egyes paramétereinek módosítása hozzájárul a nagyvállalatok finanszírozási korlátjainak oldódásához, valamint ahhoz is, hogy a vállalati szektor nagyobb mértékben támaszkodjon a bankhitelnek alternatívát jelentő forrásbevonási módokra. A két program keretében kibocsátásra kerülő likviditást az MNB a preferenciális betéti eszközzel sterilizálja. A Monetáris Tanács döntött arról is, hogy állampapír-vásárlási programot indít a másodlagos piacon, valamint újraindítja jelzáloglevél-vásárlási programját.

A Magyar Nemzeti Bank egyetlen horgonya az infláció, elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az infláció a következő hónapokban a jegybanki cél alá csökken, majd fokozatosan 3 százalékon stabilizálódik. A Monetáris Tanács fokozott figyelemmel kíséri és folyamatosan értékeli a beérkező adatokat, valamint a koronavírus-járvány makrogazdasági és pénzügyi hatásait. A járvány okozta kihívások kezelésében kiemelt fontosságú a szükséges mértékű likviditás biztosítása. A hatékony monetáris politikai transzmisszió megőrzése érdekében az MNB törvényi mandátumának megfelelően minden rendelkezésére álló eszközt alkalmaz az árstabilitás elérése és a magyar gazdasági és pénzügyi rendszer támogatása érdekében.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

A Monetáris Tanács 2019. december 17-i ülésén a 2020. első negyedévre vonatkozó megcélzott átlagos kiszorítandó likviditás nagyságát legalább 300-500 milliárd forintban határozta meg. Ez az érték 100 milliárd forintos növekedést jelentett a megelőző negyedéves célértékhez képest. Az MNB az első negyedév folyamán a kiszorítási célérték és az autonóm likviditási folyamatok figyelembevételével alakította a jegybanki FX-swap eszközök állományát. Az első negyedévben az MNB nem módosított a kamatkondíciókon: az egynapos betéti kamat értéke -0,05 százalék, az alapkamat, az egynapos és egyhetes jegybanki fedezett hitelek kamata pedig 0,9 százalék maradt.

A Monetáris Tanács 2020. március 24-én a második negyedévre megcélzott átlagos kiszorítandó likviditás nagyságát is legalább 300-500 milliárd forintban határozta meg. A koronavírus gazdasági hatásának ellentételezése érdekében hozott intézkedéscsomag részeként ugyanakkor a Tanács 2020. április 7-én ezt a döntést hatályon kívül helyezte, illetve előretekintve az alapkamaton kamatozó eszközökből kiszorítandó bankrendszeri likviditásra vonatkozó célsáv meghirdetését megszüntette.

A koronavírus-járvány okozta negatív gazdasági hatások mérséklése érdekében az MNB a mennyiségi korlátozás rendszerének elhagyása mellett 2020. márciusban több ponton is módosította monetáris politikai eszköztárát.

- Az 1, 3, 6 és 12 hónapos tenderek mellett, március 17-től 27-ig napi rendszerességgel hirdetett meg 1 hetes futamidejű forintlikviditást nyújtó devizaswap-tendert is a megfelelő szintű bankrendszeri likviditás biztosítása és a likviditási folyamatok simítása érdekében.
- Március 17-i döntésével az MNB március 23-i hatállyal a fedezeti kör nagyvállalati hitelekkel való kiterjesztéséről döntött: a lépéssel a bankok rendelkezésre álló, fedezetként szabadon elfogadható eszközeinek állománya mintegy 2600 milliárd forinttal emelkedik befogadási értéken, érdemben növelve ezzel a bankok által potenciálisan elérhető likviditás nagyságát. A partnerkör tagjai a teljesítő nagyvállalati hiteleiket ajánlhatják fel fedezetként, a hitel futamidejére és denominációjára való tekintet nélkül. A befogadott hitelek esetében az MNB egységesen 30 százalékos haircutot alkalmaz.
- A Monetáris Tanács 2020. március 24-i ülésén új, fix kamatozású fedezett hiteleszköz bevezetéséről határozott 3, 6 és 12 hónapos, valamint 3 és 5 éves futamidőkön. Az MNB a hitelt fix kamaton nyújtja, korlátlan likviditás mellett. Az eszköz első tenderére 2020. március 25-én került sor.

– 2020. március 24-i ülésén a Monetáris Tanács további döntéséig a hazai partnerkörbe tartozó, tartalékköteles hitelintézeteknek felmentést adott a tartalékkötelezettség nemteljesítésének jogkövetkezményei alól. A döntés azonnali hatályú, a kötelező tartaléokra vonatkozó előírást a 2020. márciusi tartalékperiódustól kezdve már szankció nélkül lehetséges nem teljesíteni. Az intézkedés bevezetésével a bankrendszeri likviditás közel 250 milliárd forinttal növekedett.

2020. április 7-i ülésén a kiszorítási cél hatályon kívül helyezése mellett az alábbi döntéseket hozta:

- A Monetáris Tanács a kamatfolyosó szimmetrikussá tételéről döntött. A 0,9 százalékos alapkamat, illetve a -0,05 százalékos O/N betéti kamat változatlan szinten tartása mellett az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszköz kamata 0,9 százalékról 1,85 százalékra emelkedett. A Tanács ezen felül úgy határozott, hogy az egyhetes betéti eszköz kamata a kamatfolyosón belül mindkét irányban eltérhet az alapkamattól.
- A Monetáris Tanács döntést hozott arról is, hogy az állampapírpiacon stabil likviditási helyzetének megteremtése érdekében állampapír-vásárlási programot indít a másodlagos piacon, valamint a bankrendszer hosszútávú forrásellátottságának növelése céljából újraindítja jelzáloglevél-vásárlási programját.

A JEGYBANKI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE ÉS A RÖVID FUTAMIDEJŰ HOZAMOK ALAKULÁSA

2020 első negyedében a bankrendszer átlagos nettó forintlikviditása (elszámolási és azonnali elszámolási számlák egyenlege, preferenciális és egynapos betétek jegybanki hitelekkel csökkentett értéke), az időszak egészét tekintve átlagosan 1205 milliárd forintot tett ki, időbeli sorrendben 1578, 1168, illetve 867 milliárd forintos átlagos havi állományok mellett. (Az azonnali fizetési forgalom március eleji megindulásával a bankok a tartalékkötelezettségük egy részét az azonnali elszámolási számlájukon is tarthatják.) Mint az átlagokból is látható, az időszakon belül a nettó likviditás erőteljesen csökkenő trendet mutatott, a maximális érték 2020. január 10-én 2015, a minimális 2020. március 3-án 685 milliárd forintot tett ki.

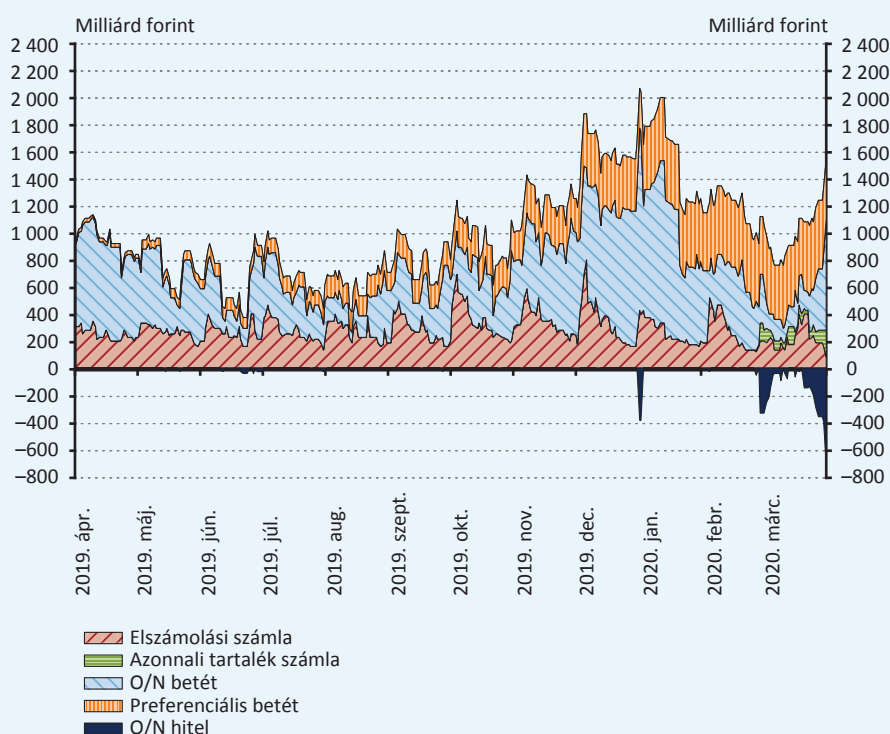
A likviditást elsősorban a Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének a költségvetési folyamatokhoz kapcsolódó növekedése, ezen kívül kisebb mértékben a készpénzállomány bővülése, valamint az MNB forintlikviditást nyújtó swapállományának csökkentése szűkítette. A bankközi likviditás szűkülését az ÁKK aktív oldali repo-tevékenysége kisebb mértékben ellentételezte.

A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége januárban 241, februárban 243, márciusban pedig 244 milliárd forintot tett ki. A tartalékszámok átlagos állománya – beleértve az azonnali tartalék számlák egyenlegeit is – ugyanezekben a hónapokban rendre 266, 272, illetve 274 milliárd forintra rúgott. A kumulált túltartalékolás átlagos egyenlege az év első két hónapjában 25, illetve 29 milliárd forintot tett ki. A Monetáris Tanács március 24-én azonnali hatállyal felmentést adott a hitelintézeteknek a tartalékkötelezettség nemteljesítésének szankciója alól, ezzel együtt a banki számlaegyenlegek a negyedév végéig terjedő néhány napban továbbra is magas, 292 milliárd forintos átlagos egyenleget mutattak. Az azonnali számlák tartalékba beszámított részének átlaga márciusban 95 milliárd forintot ért el. A tartalékkötelezettség felfüggesztésével a bankok a korábbi kötelezettség átlagos mértéke alá is csökkenthetik pénzforgalmi számlaegyenlegeiket, a tartalékkötelezettségen felüli egyenlegekre azonban továbbra is a korábbi, túltartalékolásra vonatkozó kamatláb jár.

A főlős likviditás a jegybanki preferenciális, illetve egynapos betéti eszközökben helyezhető el. Az alapkamaton kamatozó preferenciális betételhelyezési lehetőség jegybanki programokban való részvételhez kötött: az eszközben elhelyezhető összeg a Növekedési Hitelprogram Fix (NHP fix) konstrukcióban a bankok által folyósított összegből, valamint a Növekedési Kötvényprogram (NKP) kibocsátásaiban való banki részvételből és a program keretében történt jegybanki vásárlásokból adódik. Az MNB az ezen konstrukciók révén a bankrendszerbe kerülő többlet pénzmennyiséget a preferenciális betéttel sterilizálja. A preferenciális betéti limitek összevont értéke januárban 484, februárban 516, márciusban 534 milliárd forintot tett ki. A preferenciális betétben elhelyezett összegek átlagos állománya az időszak hónapjaiban rendre 465, 494, illetve 468 milliárd forint volt, azaz az erre jogosult bankok érdemben kihasználták ezt a lehetőséget.

Az O/N betét átlagos havi állománya a januári 859 milliárd forintról február 419, márciusra pedig 251 milliárd forintra csökkent. Március végén az MNB likviditás-növelő intézkedései hatására március 20-ától az időszak végéig az eszköz kihasználtsága 135 milliárd forintról 832 milliárd forintra emelkedett. Az első negyedéves átlagos kizorítás – a túltartalékolást és az egynapos jegybanki hitelek is figyelembe véve – 499 milliárd forintot ért el, amely megfelelt a Monetáris Tanács által 2019 decemberében meghatározott legalább 300-500 milliárd forintos célsávnak. Az időszak folyamán jegybanki egynapos fedezett hitelt 52 alkalommal vettek fel a bankok (egyhetes hitelt nem vettek igénybe), átlagosan 72 milliárd forint értékben. A hitelfelvételek súlypontja február utolsó harmadára (6 alkalom 63 milliárd forintos átlagos felvét), illetve március hónapra (37 alkalom 90 milliárd forintos átlagos felvét) esett.

2. ábra
A jegybank betéti és hiteleszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

Az MNB a forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok esetében 2273 milliárd forintos év eleji nyitóállománnyal kezdte az időszakot. Az állomány fokozatos csökkenése után február 19-én érte el 1942 milliárd forintos lokális minimumát, majd a bankközi likviditás szűkülését követve, több lépésben történő emelkedés után negyedév végén 2143 milliárd forinton zárt.

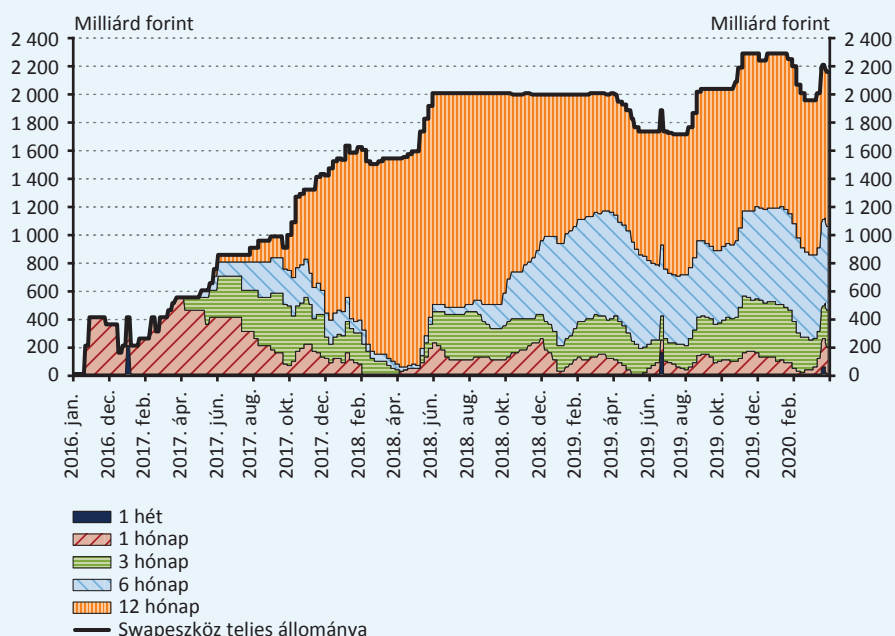
Az MNB 1, 3, 6 és 12 hónapon a negyedévben 13-13 tendert tartott, a lejáró állománynak megfelelő összegeket futamidőnként egyenletes elosztással meghirdetve. Így az MNB minden említett futamidőn 265 milliárd forint mennyiséget hirdetett meg. Az összkéréslet 6932, míg a teljes elfogadott mennyiség 797 milliárd forintra rúgott. A legnagyobb kereslet 1 hónapon (6,9-szeres), míg a legkisebb 12 hónapon (5,6-szoros) jelentkezett.

Egyhetes futamidőn az MNB március 17. és 27. között minden munkanapon tartott tendert. 225 milliárd forint meghirdetett teljes mennyiségre 568 milliárd forint összesített ajánlat és – március 17-én és 18-án – 54 milliárd forint elfogadott mennyiség jutott. A teljes egyhetes swapvolumen március 27-én járt le.

1. táblázat**Jegybanksi FX-swap tenderek száma, meghirdetett és elfogadott mennyiségek milliárd forintban**

Futamidő	Meghirdetett tenderek száma	Tendereken meghirdetett össz mennyiség	Tendereken elfogadott össz mennyiség
1 hét	9	225	50
1 hónap	13	265	274
3 hónap	13	265	199
6 hónap	13	265	174
12 hónap	13	265	149

A jegybanksi FX-swapok összesített állománya március végén futamidő szerint rendre 197, 253, 602, illetve 1091 milliárd forintot tett ki, míg 1 hetes futamidőn nem volt állomány. Az állomány összetételét tekintve a legnagyobb súlyú, 12 hónapos swapok aránya a negyedév végén 51 százalék volt, a 6-12 hónapos állomány együttes aránya 79 százalékot tett ki.

3. ábra**A jegybanksi FX-swap állomány alakulása**

Forrás: MNB.

Az egynapos piaci kamatszintet mérő HUFONIA az egész időszak folyamán a kamatfolyosóban maradt, minimuma 1, maximuma 73, időszaki átlaga 19 bázispont volt. Az egynaposnál hosszabb, de legfeljebb két hónap futamidejű rövid pénzüpi hozamok a negyedévben 24-39 bázispontos átlagos értékek mellett alakultak. A kamattranzmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések az időszak folyamán 16-69 bázispont, a 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok pedig -1 és +77 bázispont között alakultak. A BUBOR jegyzések április első harmadában erőteljes növekedés után 46-ról 110 bázispontig emelkedtek, míg a DKJ hozamok ugyanebben az időszakban 77-ről 138 bázispontra nőttek. Az utóbbi két hozam átlaga rendre 41, illetve 24 bázispont volt, a negyedév végi értékek pedig 46 és 77 bázispontot tettek ki. A három hónapos FX-swap-ügyletekből számolt implikált forinthatamok 44 bázispontos átlagot mutattak -10 bázispontos minimum és 89 bázispontos maximum értékek mellett.

NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM ÉS NÖVEKEDÉSI KÖTVÉNYPROGRAM

Az MNB 2019 elején indította el a Növekedési Hitelprogram NHP *fix* elnevezésű konstrukcióját, amelynek elsődleges célja a kkv-hitelezés szerkezetének javítása volt. 2020. március végéig a hitelintézetek több mint 15 000 kkv-val kötöttek szerződést, 466 milliárd forintot meghaladó összegben; az addig lehívott, de nem törlesztett hitelállomány megközelítette 356 milliárd forintot.

A koronavírus-járvány hatásainak enyhítése és hitelpiaci zavarok elkerülése érdekében a Monetáris Tanács 2020. április 7-én a Növekedési Hitelprogram új, NHP Hajrá elnevezésű konstrukciójának 2020. április 20-i elindításáról döntött. Az MNB az NHP *fix* konstrukció keretösszegéből eddig fel nem használt 500 milliárd forint átcsoportosításával együtt összesen 1500 milliárd forint összegben biztosít széles körben felhasználható, kedvező forrást a kkv-szektor hitelezésére az NHP Hajrá keretében. A vállalkozások megváltozott igényeihez jobban igazodó új konstrukció a legfontosabb paraméterei és a lebonyolítás módja tekintetében megegyezik az NHP korábbi szakaszaival és a megszűnő NHP *fix* konstrukcióval. Az MNB a refinanszírozási hitelt ezúttal is 0 százalékos kamat mellett nyújtja a hitelintézetek részére, és a kkv-k által ténylegesen fizetendő kamat is változatlanul legfeljebb 2,5 százalék lehet. A beruházási hitelek esetében a refinanszírozási hitel maximális futamideje 20 évben került meghatározásra. A vállalatok likviditásának biztosítása érdekében a konstrukció keretében elérhetőek lesznek forgóeszközhitel is, legfeljebb hároméves futamidő mellett.

A jegybank 2019-ben elindított vállalati kötvényszerzési programja, a Növekedési Kötvényprogram fontos szerepet játszik abban, hogy a hazai vállalatok diverzifikálhassák forrásbevonási szerkezetüket. Az NKP a kötvénypiaci likviditás növelésén keresztül hozzájárulhat a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának javulásához, mivel a jegybanki kamatdöntések hatékonyabb érvényesülését biztosíthatja a vállalatok forrásellátottságát biztosító piacok közötti egészséges verseny jelenléte. Az NKP iránti jelentős érdeklődést mutatja, hogy 2020. március végéig több mint 200 vállalat regisztrált, és eddig összesen 19 vállalat bocsátott ki kötvényt az NKP keretében, aminek köszönhetően a korábbi 450 milliárd forintos keretösszeg fele felhasználásra került.

A Monetáris Tanács 2020. április 7-i ülésén döntött a Növekedési Kötvényprogram egyes paramétereinek a módosításáról. Az NKP 450 milliárd forintos keretösszege változatlan maradt, azonban a jegybank egy vállalatcsoporttal szembeni maximális kitettsége 20 milliárd forintról 50 milliárd forintra, a programban vásárolható értékpapírok futamideje pedig 10 évről 20 évre emelkedett. A jegybanki maximális kitettség növelése támogatja, hogy a vállalati szektor nagyobb mértékben támaszkodjon a bankhitelnek alternatívát jelentő forrásbevonási módokra, miközben a vásárolható kötvények futamidejének bővítése pedig lehetőséget ad arra, hogy a vállalatok fenntartható, stabil és hosszútávú finanszírozáshoz jussanak.

Az NHP Hajrá és az NKP konstrukciók keretében kibocsátott többlet pénzmennyiséget az MNB változatlanul a preferenciális betéti eszközzel sterilizálja. 2020. május 4-től 2021. június végéig átmenetileg a preferenciális betét sávos kamatozásúvá alakul. Az NHP Hajrá és az NKP konstrukciók keretében megvalósuló, 2020. április 7. utáni hitel- illetve kötvényállomány-növekedésre az MNB az alapkamatnál magasabb, 4 százalékos kamatot fizet.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását, illetve a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanálási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer továbbra is stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségtűrő képesség szempontjából jónak mondható. A magyar bankrendszer felkészült a koronavírus-járvány miatti rendkívüli helyzetre, rendelkezik annyi mozgástérrel, hogy képes az új kihívásokat megfelelően kezelni. A bankrendszer likviditása az elmúlt időszak dinamikus hitelezési aktivitása miatt mérséklődött, de a bankok továbbra is jelentős pufferekkel teljesítik a likviditásfedezeti követelményt. A hitelintézetek az utóbbi években nyereségesen működtek, 2019-ben mintegy 500 milliárd forint adózás utáni eredményt értek el. A hitelintézetek mindegyike teljesíti a tőkefenntartási pufferrel együtt 2020-ban is érvényes 10,5 százalékos jogszabályi tőke megfelelést, a szektor továbbra is magas szabad tőkepufferrel rendelkezik, de ezek szektoron belüli eloszlása nem egyenletes.

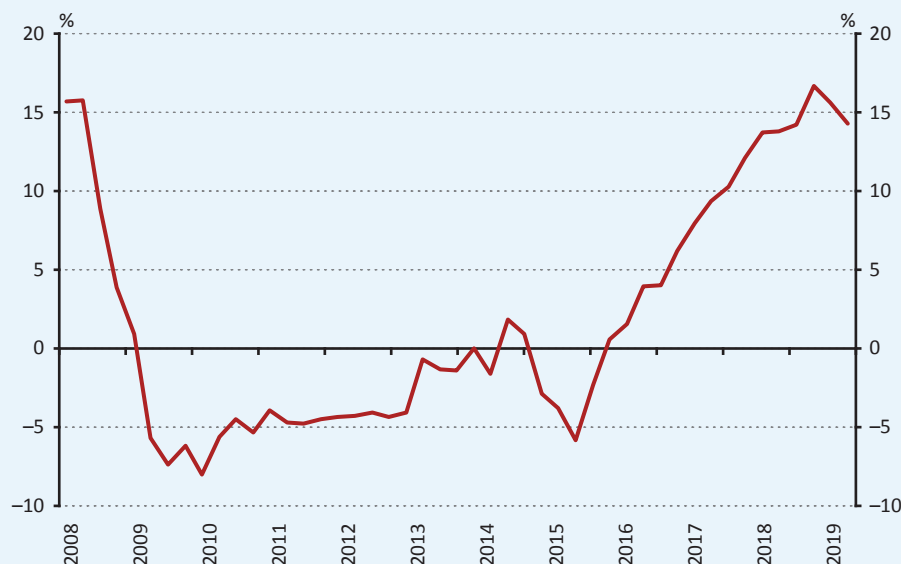
A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

A lakosság és a vállalkozások hitelállománya – összhangban a kedvező reálgazdasági folyamatokkal – kétszámjegyű bővülést mutatott 2019-ben, idén azonban a koronavírus-járvány hatásai miatt a szabályozói eszközök aktív támogatása mellett is nagyfokú a bizonytalanság (4. ábra).

A hitelintézetek háztartási hitelállománya 18 százalékkal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, az új kibocsátású hitelek értéke pedig több mint 50 százalékkal nőtt 2020 február végéig. Ebben a dinamikus emelkedésben jelentős szerepet játszott a 2019 júliusától elérhető babaváró támogatáshoz kapcsolódó hitelfelvétel. A babaváró hitelek iránti kereslet a kezdeti időszak után havi 50 milliárd forint körül stabilizálódott, és március végéig összesen 623 milliárd forintot tett ki. A babaváró hitelfelvevők többsége jó minőségű ügyfélnek számít, alacsony jövedelmi kifizettség jellemző rájuk, így kockázati profiljuk alapján leginkább a lakáshiteladósokra hasonlítanak. Az új lakáshitelek esetében az átlagos hitelösszegek és ebből adódóan a futamidők emelkedése folytatódott, a kamatkockázat pedig továbbra is alacsony. Ezt a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek elterjedése is segíti, amelyek már a kétharmadát teszik ki a legalább 5 éves kamatperiódusú kihelyezéseknek. A fennálló állomány kamatkockázata is mérséklődött: az éven belül

Az új konstrukcióval az MNB a hazai kkv-k számára a jelen helyzetben létfontosságú, széles körben felhasználható, kedvező árazású forrást kíván biztosítani. A konstrukció keretében az MNB összességében 1500 milliárd forintnyi forrást nyújt a kkv-szektor hitelezésére. Továbbra is elérhetőek lesznek hosszú lejáratú beruházási hitelek (ideértve a lízinget is), de az elhúzó és lassabban megtérülő beruházások finanszírozása céljából ezen hitelek maximális futamideje 20 évben került meghatározásra. A vállalatok likviditásának biztosítása érdekében a konstrukció keretében elérhetőek lesznek forgóeszköz-hitelek is, legfeljebb hároméves futamidő mellett.

4. ábra
A vállalati hitelállomány éves növekedési ütemének alakulása

Megjegyzés: A nem-pénzügyi vállalatok teljes pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni hitelállományának tranzakció alapú éves növekedése.
Forrás: MNB.

2019 harmadik negyedévéig a hazai lakásárak folytatódó emelkedése volt megfigyelhető, év végén azonban, az előzetes adatok szerint, Budapesten korrekció következett be a lakásárak dinamikájában. A lakásárak éves növekedési üteme Budapesten 2019 harmadik negyedévében 18,9 százalékot tett ki, ami a negyedik negyedévre 10 százalékra lassulhatott. A családtámogatási intézkedések 2019-es bővítése és az elmúlt évek kedvező jövedelmi és munkaerőpiaci folyamatai együttesen támogatónak hatottak a lakáspiaci keresletre, de az elmúlt években tapasztalható nagymértékű lakásár-emelkedés hatására Budapesten megnőtt a lakóingatlanok túllértékelttségének kockázata. A pénzügyi stabilitási kockázatokat azonban limitálta, hogy a lakáspiac bővülését nem kísérte az egyre kockázatosabb hitelezés térnyerése. 2020 első negyedévében a koronavírus-járvány elterjedése várakozásaink szerint jelentős hatást gyakorol mind a keresleti, mind pedig a kínálati oldalra. A járvány következtében bevezetett korlátozó intézkedések hatására lényegesen visszaeshet a tranzakciószám, míg a járvány tovagyrúzó hatásaként a kereslet visszaesése miatt az előkészítés alatt álló, de már 27 százalékos áfakulcsos lakásprojektek fejlesztése leállhat, ami egy erősebb visszaesést valószínűsít a már amúgy is csökkenő pályán lévő újlakás-kínálatban.

szegmensben fennáll a veszélye, hogy a vállalatok (bérlok) nem lesznek képesek szerződés szerint teljesíteni bérloői fizetési kötelezettségeiket. Az ebből fakadó hazai pénzügyi stabilitási kockázatok kialakulásának és tovagűrűzésének elkerülését segítette az MNB által szorgalmazott és a Kormány által 2020. március 18-án elrendelt elővigyázatossági törlesztési moratórium bevezetése. A természetes fedezettel nem rendelkező kereskedelmiingatlan-bérlok az elmúlt időszak jelentősebb árfolyamvolatilitása tükrében fokozott kockázatnak vannak kitéve. Az MNB 2020. január 1-től szigorodó rendszerkockázati tőkepuffer előírása a bankok e kockázattal kapcsolatos ellenállóképességének növelését célozza, de a bankok a koronavírus-járvány negatív hatásaival összefüggésben átmenetileg felmentést kaptak a szabályozás alól.

A hitelintézeti szektor nemteljesítő hiteleinek állománya az elmúlt évek tendenciáját követve tovább csökkent 2019-ben is, néhány hitelintézetnél azonban még számottevő méretű nemteljesítő portfólió található. Ezen hitelportfóliók tisztítása további aktivitást igényel a bankok részéről. 2019 negyedik negyedévének végére a nemteljesítő háztartási hitelállomány 300 milliárd forintra csökkent, melynek több mint 60 százalékát a 90 napon túl késedelmes állomány adta. A lakossági nemteljesítő hitelek aránya közel 3 százalékpontos éves mérséklődést követően 4,2 százalékra süllyedt, ami elsősorban a hitelintézetek tisztítási aktivitásának volt köszönhető, de a dinamikus bővülő hitelállomány is hozzájárult a ráta csökkenéséhez. A vállalati hitelek terén 3,9 százalék volt a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) a bővebb nemteljesítő hitel definícióval számolva. A teljes hitelállományt illetően pedig 4,0 százalékot tett ki ez az arány, szemben a 2018. év végi 6,1 százalékkal. A moratórium ideje alatt annak rugalmas feltételeinek köszönhetően késedelembe esésből eredő nemteljesítéssel gyakorlatilag nem számolhatunk.

A hitelintézetek 2019 végéig az előzetes adatok alapján mintegy 500 milliárd forint adózás utáni eredményt értek el, ami mintegy 30 milliárd forinttal alacsonyabb, mint a 2018-as eredmény. Az adózás utáni 12 havi gördülő ROE értéke 11,6 százalék volt 2019 decemberében, ami magasnak számít az EU-tagállamok között. A jövedelemre az elmúlt évben elsősorban a jutalék- és díjeredmény, valamint a kapott osztalék emelkedése hatott pozitívan, míg a korábbi időszakban tapasztalt értékvesztés-visszaírások eredményjavító hatása kifutóban van, a hitelportfólión már negatív nettó értékvesztésképzés volt megfigyelhető. A működési költségek – a nominális növekedés ellenére – eszközarányosan csökkenést mutatnak, a kamateredmény visszaesése pedig szűkülő marzsoknak köszönhetően a be

Az MNB ezen túl több intézkedést is bevezetett a gazdaság bankok általi hitelezésének fenntartása érdekében.

Tekintettel az aktuális piaci fejlemények fényében bizonytalan nem-banki piaci jelzáloglevél-keresletre, az MNB a kereszttulajdonlás korlátozását célzó jelzáloghitel-finanszírozás megfelelés mutatóra (JMM) vonatkozó előírás módosítás elhalasztása, valamint a hatályos keresztfinanszírozási korlátok megszüntetése mellett döntött. Ez támogathatja a stabil források kedvező árú bevonását, ami a lakossági jelzáloghitel-kamatok szintjében is érvényesülhet.

Az MNB a bankok hitelezési kapacitásának fenntartása érdekében a hazai rendszerszinten jelentős hitelintézetekre (Other Systemically Important Institutions – O-SII) vonatkozó tőkepufferek 2020. július 1-jétől való feloldásáról döntött. A jelenleg kibontakozó rendkívüli gazdasági körülmények miatt szükségessé vált azok hitelpiaci hatásaiból fakadó rendszerkockázatok mérséklése, amit a tőkekövetelmények csökkentése támogathat. A hitelezés helyreállítását támogató fokozatosság és a veszteségviselő-képesség megerősítése érdekében a rendszerszinten jelentős bankoknak 2022-től három év alatt újra fel kell majd építeniük a 2020-ra már előírt, illetve a jövőbeli felülvizsgálatok útján megállapított végleges rátáknak megfelelő puffereket. A felépítési pályán 2022-ben és 2023-ban a tervezett végleges mérték egynegyedével növekednek évente az átmeneti pufferráták, majd 2024-től a tervezett végleges pufferrátáknak való megfelelést várja majd el az MNB.

Az átstrukturált kereskedelmi ingatlankitettségek állománya átmenetileg megemelkedhet a gazdasági környezet járvánnyal kapcsolatos negatív hatásai miatt, ami a bankok rendszerkockázati tőkepuffer követelményének (Systemic Risk Buffer – SyRB) emelkedését is maga után vonhatja. Bár jelenleg egy banknak sem kell SyRB-t képeznie, néhány intézmény esetében a problémás projekthitel-állomány kisebb mértékű növekedése is a tőkekövetelmény előírását eredményezhette volna. E lehetséges negatív tőkehatás mérséklése érdekében az MNB az SyRB követelmény alóli általános felmentés mellett döntött.

Az MNB 2016 januárjától működteti a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési ciklusokon átívelő ellenálló képességének növelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer (Countercyclical Capital Buffer – CCyB) előírást. Az MNB által vizsgált indikátorok alapján nem azonosítható túlfűtöttség a hitelezésben. Erre tekintettel az MNB az anticiklikus tőkepufferrátája jelenlegi 0 százalékos mértékét 2020. április 1-jét követően is fenntartja. A ciklikus pozíció megítélését már a közeljövőben is jelentősen befolyásolja a koronavírus-járvány kapcs

tagjai egyeztettek egy online, modern technológiák lehetőségeit kihasználó új, főként fiatalabb korosztályokat megcélzó megtakarítási és pénzügyi edukációs eszköz lehetőségéről is. E megoldás a pénzügyi tudatosság fejlesztésével párhuzamosan támogathatná az elektronikus fizetési csatornák használatának terjedését is.

A MNB és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) közötti együttműködés keretében került megrendezésre az első „Bank to the Future” Design Sprint verseny 2020. február és március között, kétfordulós formában. Az ötletverseny keretében a BME hallgatóiból álló 3-4 fős csapatoknak kellett a fiatalok pénzügyi ismeretterjesztését támogató mobil alkalmazásokat fejleszteniük. Alkalmazkodva a koronavírus (COVID-19) miatti korlátozásokhoz a verseny jelentős részben az online térbe került át, beleértve a döntőbe jutott 12 csapat pályamunkáinak bemutatását, és a döntő lebonyolítását. A zsűri a BME, az MNB és a Pénziránytű Alapítvány képviselőiből tevődött össze.

2020 első negyedéve új kihívások elé állította a világgazdaságot és a pénzügyi rendszert. Az újtípusú koronavírus (COVID-19) pandémia kialakulása számos iparágat érint súlyosan, és többek között a pénzügyi rendszer működésére is jelentős hatást gyakorol. A nemzetközi példákat követve Magyarországon is számos intézmény – lehetőségei szerint – az otthoni munkavégzésre állt át. Az új helyzet még inkább előtérbe helyezheti a digitalizáció adta megoldásokat, amelyek a súlyos egészségügyi és gazdasági helyzet kezelését is támogathatják. Az MNB a digitális megoldások ösztönzésében markáns szerepet kíván betölteni.

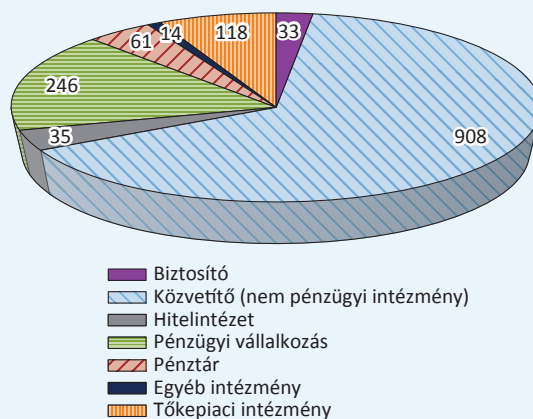
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

AZ MNB FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGE

A Magyar Nemzeti Bank a 2020. március 31-ei adatok alapján összesen 1415 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását az 5. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények száma az éves adatokhoz képest érdemben nem változott. Az év első negyedévében összesen 25 prudenciális és 8 piacfelügyeleti ellenőrzés indult, illetve 29 prudenciális és 5 piacfelügyeleti és kibocsátó felügyeleti vizsgálat, továbbá 11 felügyeleti ellenőrzés lezárása történt meg. Az MNB az első negyedévben összesen 266 prudenciális engedélyező és jogérvényesítő határozatot adott ki, a piacfelügyeleti, valamint a kibocsátói felügyelési és engedélyezési területen összesen 283 hatósági döntés született. A jegybank az intézkedések során 271 millió forint prudenciális intézményi bírságot, illetve 1,1 milliárd forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírságot szabott ki.

5. ábra
A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása

(2020.03.31-én, db)

Forrás: MNB

Az MNB 2020. első negyedévében is folytatta Zöld Programja¹ végrehajtását. Az új fejlemények közül kiemelendő, hogy az MNB a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntése alapján 2020 februárjában támogatóként csatlakozott az ENSZ Környezetvédelmi Programja Felelős Banki Működés Irányelvei (Irányelvek) kezdeményezéséhez. A lépés célja, hogy az MNB ösztönzésével, bátorításával minél több magyarországi bank is aláírójává váljon a környezet védelmét, a társadalmi fenntarthatóságot és a felelős vállalatirányítást célul kitűző ENSZ-dokumentum előírásainak. Az Irányelv elvárja az aláíró bankok saját üzleti stratégiájának a fenntartható fejlődés céljaival való összhangba hozatalát, a társadalmi és környezetre káros (termékek, szolgáltatások révén adódó) jelenségek csökkentését, illetve a pozitív hatások erősítését.

Az Irányelvet eddig világszerte 160 hitelintézet – köztük több hazai hitelintézet anyabankja – írta alá, de a hazai piaci szereplők közül eddig még senki sem. Az MNB ezért döntött úgy, hogy támogatóként saját tekintélyével, súlyával hívja fel a magyarországi bankok figyelmét a felelős működéshez kötődő tényleges, számonkérhető vállalásokra. Mindezek mellett az MNB folytatta a lakáscélú zöld hitelekkel kapcsolatos tőkekövetelményprogram bevezetését is.

¹ <https://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer/zold-program>

A Pénzügyi Stabilitási Tanács 2020. március 18-án rendkívüli felügyeleti intézkedéscsomagot fogadott el a koronavírus-járvány miatt. Az egyes szektorokra vonatkozó intézkedésekre az adott szektor bemutatása során térünk ki.

PÉNZPIACI INTÉZMÉNYEK FELÜGYELETE

Az elmúlt negyedévben a hitelintézetek és pénzforgalmi intézmények vonatkozásában 3 átfogó és 4 célvizsgálat indult, így a folyamatban lévő vizsgálatok száma a következőképpen alakult: átfogó vizsgálat 10 db, utóvizsgálat 1 db, célvizsgálat 7 db, témavizsgálat 1 db (5 intézmény bevonásával). A negyedév során 4 átfogó vizsgálat, 1 utóvizsgálat és 1 célvizsgálat zárult. A kiszabott bírság összege 84,8 millió forint volt.

A hitelintézeteknél a feltárt jogsértések közül különösen a tőkekövetelményre, ügyletminősítésre, ügyfélminősítésre, fedezetek értékelésre, adatszolgáltatásra vonatkozó, valamint a pénzmossa és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások megsértése, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések elmulasztása képezték a szankció alapját.

A jegybank a koronavírus miatti veszélyhelyzet elrendelését követően egy átfogó vizsgálatot és egy témavizsgálatot szünettetett meg. A többi folyamatban lévő vizsgálatnál a beérkezett anyagok feldolgozása folyamatos, vizsgálati cselekményt az intézmények felé 2020. május 18-ig az MNB nem kezdeményez, kivéve, ha törvényi határidő miatt jelentés kiküldési vagy határozat hozatali kötelezettség merül fel.

Az első negyedévben az MNB 3 új felügyeleti ellenőrzést indított, így a negyedév során 9 ellenőrzés volt folyamatban, melyek közül 6 időközben lezárult. A koronavírus kapcsán 1 felügyeleti ellenőrzés szünt meg.

Az IFRS9 standardjainak megfelelő értékvesztési módszertanok intézményi gyakorlatba való átültetésével kapcsolatos 2019. évi vizsgálati tapasztalatok (túlzott optimizmus a becslésekben, az IFRS9 átállásból adódó módszertani hiányosságok) alapján – összhangban a 2020. évi felügyeleti prioritásokkal – a Felügyelet 2020. első negyedévében 6 bankot, illetve bankcsoportot érintő témavizsgálatot indított. A vizsgálatok fókuszában a felügyelt hitelintézetek értékvesztés kalkulációra vonatkozó módszertana, folyamatai, szabályozása, az alkalmazott modellek és az értékvesztésszint megfelelősége, valamint a vonatkozó felügyeleti adatszolgáltatások kitöltésének helyessége állt. A járványügyi veszélyhelyzet következtében a vizsgálatot az MNB megszüntette, a vizsgálat a veszélyhelyzet elmúlását követően folytatódik.

A pénzügyi szereplők körében az MNB 2020. első negyedévben összesen 17 pénzügyi intézménynél folytatott ellenőrzési eljárást zárt le. Az eljárás 6 esetben határozattal, míg 11 esetben eljárást megszüntető végzéssel zárult. A pandémiás helyzetre tekintettel eljárás megszüntető végzéssel zárult 7 bank, 1 jelzáloghitelintézet, 1 lakástakarék-pénztár, valamint 2 pénzügyi vállalkozás vizsgálata.

A feltárt jogszabálysértések súlyához igazodó intézkedések alkalmazásával zárult 4 bank és 2 pénzügyi vállalkozás vizsgálata. A Felügyelet az ellenőrzési eljárások során az intézkedések mellett különösen az adatszolgáltatás, a piaci és partnerkockázat, a vállalatirányítás, a hitelkockázat, az informatika és a konszolidált biztosított betétállomány nyilvántartásához kapcsolódó jogszabályi előírások, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések nem teljesítése miatt szabott ki bírságot.

Az MNB 2020. első negyedévében összesen 9 esetben élt a legsúlyosabb jogkövetkezmény alkalmazásával, amelynek keretében pénzügyi közvetítők és pénzügyi vállalkozások tevékenységi engedélyét vonta vissza, jellemzően az adatszolgáltatási kötelezettség sorozatos megsértése miatt. Az MNB a fentiekben túl 94 alkalommal hozott döntést kérelemre indult eljárásban, illetve folyamatos felügyeleti jogkörben.

A jegybank folytatja azt a gyakorlatát, amely szerint a felépülő kockázatok időben történő és előretekintő azonosítása érdekében egységes felügyeleti stressz-tesztet végez. Az MNB az EBA² módszertanát vette alapul, azonban a hazai makrogazdasági és piaci kondíciókat jobban tükröző feltételezéseket épített a számításaiba. A tesztek eredményei alapján az MNB pontosabb képet kaphat a hazai hitelintézetek jövedelmezőségi és tőkefelelőségi kockázatairól, valamint

² European Banking Authority – Európai Bankhatóság

meghatározhatóvá válik a felügyeleti tőkeajánlás (Pillar 2 Capital Guidance, P2G) mértéke is. A módszertan folyamatos fejlesztés alatt áll.

2020. első negyedében a korábbi statikus mérlegfeltevést felváltotta a dinamikus megközelítés. Ennek keretében az előző pénzügyi válság tapasztalatait felhasználva a különböző releváns makrováltozók, valamint a banki hitel- és betét-állományok alakulása közötti összefüggést tárja fel. Ezt felhasználva történik meg a stresszben alkalmazandó dinamika modellezése, ami jelentősen hozzájárul a minél realisztikusabb stresszteszt futtatásához.

A koronavírus-járvány miatti elfogadott rendkívüli felügyeleti intézkedéscsomag részét képezi, hogy az MNB a helyszíni vizsgálati szakaszban lévő, illetve a még el nem kezdett banki ICAAP felülvizsgálatokat átmeneti jelleggel, 2020. szeptember 30-ig felfüggeszti. A felfüggesztési időszakban az MNB a hatályos teljes SREP tőkekövetelmény (TSCR) ráták és tőkeajánlási (P2G) értékek fenntartását tartja szükségesnek és EKB felé kommunikálандónak. Az MNB azonban lehetőséget biztosít arra, hogy az egyes bankok eldönthessék, hogy vállalják-e a teljeskörű vagy fókuszált ICAAP felülvizsgálatot, és biztosítják-e a szükséges adatokat és erőforrást a vizsgálat lefolytatásához. Az érintett Bankok közül három vállalta a vizsgálat lefolytatását, míg öt jelezte, hogy élni kíván a felfüggesztés lehetőségével. A felfüggesztés miatt módosítani szükséges a 2020. évi ICAAP vizsgálati ütemezést is.

A MNB folyamatos felügyelés keretében – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – rendszeresen nyomon követte a pénzügyi intézmények adatszolgáltatásait, értékelte azokat. Ennek keretében figyelemmel kísérte a pénzügyi intézmények különféle döntéshozó szerveinek munkáját, az intézmények likviditását, tőkehelyzetét és azok jogszabályi megfelelőségét. Kiemelt figyelmet fordított a pénzügyi intézmények digitalizációs követelményeknek való megfelelés felmérésére.

Folyamatos felügyelés keretében az MNB az első negyedévben az EBA SREP keretrendszerével összhangban – a következő 12 hónapra vonatkozó – átfogó életképességi score-t egy hitelintézet esetében határozott meg. Összefüggésben a koronavírus-járvány miatt hozott rendkívüli MNB-intézkedésekkel a rendszeres, éves felsővezetői SREP megbeszéléseket átmenetileg elhalasztották, a Felügyelet várhatóan vezetői levélben fog visszacsatolást adni a hitelintézeteknek. Az összesített SREP score tartalmazza az intézmények üzleti modell, belső irányítási és kontrollrendszer, valamint a tőkét és likviditást fenyegető kockázatok részletes értékelését, valamint a fejlesztendő területeket, illetve a 2020. évi felügyeleti prioritásokat és felügyelési tervet.

A negyedév során az MNB 6 vezetői körlevéllel mutatott irányt a felügyelt pénzügyi intézmények számára. E vezetői körlevelek kiadását a technológiai fejlődés (pl. azonnali fizetési rendszer, banki informatikai rendszerek cseréje), továbbá a versenyképesség növelése tette szükségessé, ezek mellett a negyedév második felében jelentkező koronavírus miatt vált szükségessé vezetői körlevelek előkészítése is.

A 2020-ra meghatározott informatikai felügyeleti fókuszterületek között továbbra is szerepel az elavult IT rendszerek arányának csökkentése. Az eddigi tapasztalatok szerint az elavult IT rendszerek aránya csökken, elsősorban a nagybankok ezirányú projektjeinek köszönhetően, így elmondható, hogy célba ért az MNB erre vonatkozó kommunikációja. Emellett az első negyedében az azonnali fizetési rendszer bevezetésével kapcsolatos feladatokat is kiemelten vizsgálta az MNB.

Párbeszéd valósult meg a hitelintézetekkel a felügyeleti likviditási felülvizsgálati folyamat (ILAAP felülvizsgálatok) keretében kiemelten kezelt instabil forrásokról és a hozzájuk kapcsolódó likviditási előírásokról. A konzultáció során sikeresen meghatározták a likviditási-többletkövetelmények esetében alkalmazható kockázatsökkentő lépéseket.

A hitelintézeti likviditáskezelési gyakorlatok magas színvonalának és egyensúlyosságának biztosítása érdekében a 2020. évtől kezdve a felügyeleti likviditási felülvizsgálatok éves szinten történnek minden hitelintézetnél. Finomhangolásra kerültek a hitelintézetek likviditás megfelelőségének napi és havi rendszerességgű elemzései, lehetőséget teremtve a helyszínen kívüli analitikus adatok szélesebb körű elemzésére. A rugalmasabb vizsgálati módszertan, valamint a kifinomult adatelemzés a gyorsan változó likviditási kockázatok rugalmasabb és ezáltal hatékonyabb felügyelését teszi lehetővé.

A pénzügyi engedélyezési tevékenység keretében az első negyedévben az MNB több intézmény tevékenységi engedélyének visszaadását, piacról való kivonulását engedélyezte. Az MNB kérelemre vonta vissza az AEGON Lakástakarékpénztár, a Bóly és Vidéke Takarékszövetkezet és a Retail House Kft. pénzforgalmi intézmény tevékenységi engedélyét. Utóbbi

két intézmény esetén a hatályos jogszabályi rendelkezések értelmében nem rendelte el a végelszámolást, az AEGON Lakástakarékpénztár végelszámolását az MNB 2020. március 1-jével rendelte el.

Az első negyedévben a luxembourgi székhelyű China Construction Bank (Europe) S.A. fióktelepet létesített Magyarországon. A fióktelepet – amely alapvetően vállalati hitelezéssel kíván foglalkozni hazánkban – az MNB regisztrálta, a fióktelep előreláthatólag 2020. októberében kezdi meg tevékenységét. Az előző negyedév végén egy pénzügyi holding társaság alapításának engedélyezése iránti kérelem érkezett a Felügyelethez, mivel ilyen társaság alapításának engedélyezése Magyarországon még nem történt, ezért az egyeztetés a kérelmezőkkel a pénzügyi holding társaság alapításával kapcsolatban felmerült kérdésekről azóta is folyamatban van.

A negyedév folyamán az MNB egy specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátójának (Microsoft Ireland Operations Limited) bejelentésével kapcsolatos döntést hozott, amelyben megállapította, hogy a bejelentő társaság által nyújtott szolgáltatás (elektronikusan tárolt érték kibocsátása) nem minősül pénzforgalmi szolgáltatásnak és nem valósít meg elektronikus pénz kibocsátást sem.

A vizsgált időszakban számos egyéb engedélyezési eljárás is történt, többek között állományátruházások (Merkantil-OTP, Takarékbank-Borgun), CRR engedélyezési eljárások (pl. évközi eredmény elsődleges alapvető tőkébe történő beszámítása), vezető állású személyek kinevezésének engedélyezése.

A pénzügyi vállalkozások engedélyezése terén – figyelemmel arra, hogy 2020. január 1. napjától jelentősen megemelkedett az alapításukhoz szükséges induló tőke összege – jelenleg 7, 2019 végén benyújtott, alapításra és működés megkezdésére vonatkozó kérelem áll elbírálás alatt. Az MNB egy pénzügyi vállalkozásban kérelmezett befolyásoló részesedés szerzésének engedélyezése iránti kérelmet a pénzmossági kockázat növekedésének lehetősége miatt elutasított, továbbá élt a korábban említett legsúlyosabb jogkövetkezménnyel, azaz három pénzügyi vállalkozás működési engedélyét vonta vissza, mert az érintett intézmények adatszolgáltatási kötelezettségeiket nem teljesítették és nem tudták biztosítani a prudens működés feltételeit.

BIZTOSÍTÓK, PÉNZTÁRAK ÉS KÖZVETÍTŐK FELÜGYELETE

A **biztosítók** esetében 2020 első negyedévében 1 átfogó vizsgálat indult és 4 eljárás – 3 átfogó vizsgálat és egy célvizsgálat – zárult le. A tárgyidőszakban lezárt vizsgálatok során a jegybank hiányosságot azonosított az intézmények vállalatirányításával, a tulajdonosi joggyakorlással, kockázatkezeléssel, belső irányítási- és belső kontrollrendszerének megfelelőségével kapcsolatosan, továbbá adatszolgáltatási, egyes termék- és szerződéses felételeket érintő, javadalmazási, ügyfél-tájékoztatási és panaszkezelési, IT-biztonsági, illetve tartalék- és tőkeszámítást érintő jogsértések miatt tett megállapításokat. A lezárt átfogó vizsgálatok keretében rögzített jogszabálysértések nyomán összességében 49 millió forint felügyeleti bírságot és 42 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. A vizsgálatok során az MNB számos jelentős súlyú hiányosságot is feltárt, ezek azonban alapvetően nem érintik a biztosítók jövőbeni megbízható működését.

Az MNB a tárgyidőszakban zárta le a tavalyi évben indított célvizsgálatát, mely olaszországi határon átnyúló biztosítási tevékenységhez kapcsolódott. A célvizsgálat során az MNB hiányosságokat tárt fel a termékbevezetési folyamattal, az irányítási, belső kontroll- és kockázatkezelési rendszerrel és a kárrendezéssel kapcsolatosan. Kötelezte az érintett biztosítót, hogy alakítson ki és működtessen a beérkező kárigények megfelelő kezelését és a biztosítási szerződésekben vállalt kötelezettségek teljesítését a jogszabályi előírásoknak megfelelően támogató kárrendezési folyamatot. A határon átnyúló kezesi és garanciabiztosításokkal kapcsolatos tevékenység vonatkozásában megállapított jogsértések okán az MNB 50 millió forint bírság megfizetésére kötelezte a biztosítót. Ezzel egyidejűleg a jegybank másik határozatában elutasította a biztosító helyreállítási tervét és új terv benyújtására kötelezte, melynek következtében szavatolótőke-helyzetének rendezéséig a biztosító nem köthet új biztosítási szerződéseket, a régiakat nem hosszabbíthatja meg, és nem fizethet osztalékot.

A 2020-as év során induló eljárásokban továbbra is kiemelt jelentőségű területnek számít a biztosítási szektort érintő új, a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv szerinti előírások implementálása és érvényesítése, a befektetési tevékenység vizsgálata, valamint egyes kárrendezési gyakorlatok vizsgálata. Prioritást kapnak az informatikai rendszerek működésére vonatkozó ellenőrzések, továbbá a minősített termékek megfelelősége.

A biztosítási szektort érintően 2019-ben az MNB több jelentős projektet indított, melyek a 2020-as év során folytatódhatnak tovább, illetve zárulhatnak. Az év elején kezdődött meg a pályázatok benyújtásának lehetősége a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás termékkonceptió keretében, és a beérkezett pályázat pozitív elbírálása nyomán már az első minősített otthonbiztosítási termék is elérhető a piacon. A jegybank előzetes felmérése szerint a piaci szereplők többsége is fejleszt már új termékét, és készíti elő pályázatát, így az év folyamán széles körben elérhetővé válhatnak a minősített otthonbiztosítások. A fogyasztóbarát otthonbiztosítások várhatóan ugyanakkora díjért magasabb szintű szolgáltatást nyújtanak az ügyfeleknek, főlegesen többlépcsős szolgáltatások és -kiadások nélkül, egyszerűen összehasonlítható módon, miközben a biztosítási szerződés egésze alatt ügyfélbarát kiszolgálást garantálnak. Emellett az MNB fontos szempontnak tartja a verseny erősödését is a lakásbiztosítási piacon.

Ugyancsak jelentős hatású – versenyképességet növelő – kezdeményezésnek tekinthető a biztosítási és a banki szektor közötti digitális kapcsolatrendszer kiépítése érdekében megvalósítandó, blockchain megoldáson alapuló informatikai fejlesztés, melynek célja a jelzáloghitelekhez kötődő biztosítások – első körben lakásbiztosítások – záradékolásának, nyilvántartásának és igazolásának megkönnyítése, a bankok és biztosítók között. A Magyar Biztosítók Szövetsége és a Bankszövetség képviselőivel lefolytatott előző évi egyeztetés nyomán elkészült az informatikai fejlesztés követelményspecifikációja. Nemzetközi szinten tovább folytatódott az uniós szabályozások felülvizsgálata, melyek közül kiemelkedett a Szolvencia II felülvizsgálatához kapcsolódóan érkezett javaslatok és piaci észrevételek feldolgozása és kiértékelése.

A negyedév utolsó harmadának tevékenységét a koronavírus (COVID-19) járvány terjedése okán kialakult rendkívüli helyzethez kapcsolódó intézkedések határozták meg. Az MNB vezetői körlevélben tájékoztatta a biztosítókat a kockázatok mérséklésére vonatkozó elvárásairól, melynek keretében felhívta a figyelmet a járvány hatására volatilisabbá váló befektetési környezet, esetleges pénzügyi áramlások és az üzletmenet-folytonosság fenntartásához szükséges lépések erősebb monitoringjára. A biztosítók számára – a hitelintézetekkel együttműködésben – ajánlott olyan termékek nyújtása, melyek ténylegesen segítik az esetlegesen nehéz helyzetbe kerülő ügyfeleket.

Az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság ajánlásában meghatározott határidőkkel összhangban az MNB is elrendelte a biztosítók számára alkalmazható rendszeres adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére vonatkozó határidőket érintő könnyítéseket, ugyanakkor a napi folyamatok értékelésére fokozott figyelem irányul. Kiemelten monitorozásra kerülnek a rendkívüli helyzetben azonnali veszteséget elszenvedő üzletágazatok, mint például az utasbiztosítások, valamint kezesi biztosítások.

A biztosítási jogérvényesítés körében 2020 első negyedévében az MNB három átfogó és egy célvizsgálatot zárt le. Ezek során, továbbá folyamatos felügyelés keretében az MNB összesen 143 millió forint bírságot szabott ki, továbbá egy esetben felügyeleti biztos kirendelését is elrendelte. MNB a tárgydőszakban – annak megalapozatlansága okán – elutasította a nem-élet biztosítási piac egyik szereplője által benyújtott, a szavatolóítke-szükségletének fedezete megteremtésére irányuló intézkedéseket tartalmazó helyreállítási tervet. A határozatában az MNB új helyreállítási terv benyújtásának előírása mellett megtiltotta a biztosító számára, hogy a tiltás megszüntetéséig osztalékot fizessen, továbbá a szavatolóítke-szükséglet fedezeti szintjének helyreállításig, de legfeljebb egyéves időtartamra az új biztosítási szerződések megkötését, a már megkötött szerződéseket meghosszabbítását illetően is teljes körű, a biztosító által művelt valamennyi ágazatra vonatkozó tilalmat rendelt el.

Biztosítási engedélyezési területen a tárgydőszakban az MNB engedélyezte, hogy egy bank – a bankbiztosítási modell és egységes stratégia megvalósítása, továbbá a közös, magas színvonalú, egy pontos ügyfélkiszolgálás biztosítása érdekében – egy azonos cégcsoportba tartozó biztosító felett ellenőrző befolyást szerezzen. A biztosítási szektort érintő engedélyezési eljárásokban e negyedévben a biztosításközvetítői tevékenységi engedélyek – biztosításközvetítésre irányuló alkuszai megbízási szerződéses állomány átruházását követő – kérelemre történt visszavonása volt hangsúlyos (hét alkusz tevékenységi engedélyvisszavonás történt), míg mindössze három új biztosításközvetítői tevékenységi engedélyt adott ki a Felügyelet, amely a biztosításközvetítői piac további koncentrációját mutatja.

A biztosításközvetítők körében az első negyedévben 1 prudenciális célvizsgálat indult, ezzel párhuzamosan 3 célvizsgálat zárult le. A korábbiakban közös irányítás alá tartozó közvetítő társaságok esetében a tárgydőszakban lezárt vizsgálatok során a jegybank főként ügyfél-tájékoztatási, panaszkezelési, adatszolgáltatási és az ügynökök regisztrációjára és nyilvántartására vonatkozó szabálytalanságokat állapított meg. A feltárt jogsértések és a súlyosító és enyhítő körülmények mérlegelése

alapján az MNB összességében 27,4 millió forint bírságot is kiszabott az érintett biztosításközvetítőkel szemben, mely 8 millió forint összegű prudenciális és 19,4 millió forint összegű fogyasztóvédelmi bírságból tevődik össze. A vizsgálat keretében feltárt hiányosságokkal kapcsolatosan az MNB rendszerszintű kockázatot nem azonosított.

A kiszabott bírságok alapját a biztosítási alapú befektetési termékek értékesítésére vonatkozó üzleti szabályok megsértése, a biztosításközvetítők nyilvántartásával és továbbképzésével kapcsolatos fogyatékoságok, az ügyfelek nem megfelelő tájékoztatása, illetve az igényfelmérés hiányosságai, valamint a panaszkezeléssel összefüggő jogszabálysértések képezték.

A **pénztári szektorban** az első negyedév során 3 vizsgálat kezdődött meg és 1 eljárás zárult. A megkezdett vizsgálatok során továbbra is kiemelt figyelem irányul az üzleti modellek megalapozottságának, valamint a belső kontrollrendszerek hatékonyságának vizsgálatára. Ezeken túlmenően a célzott szolgáltatások nyújtása, az egészség- és önszegélyező típusú pénztárak esetén a csoportos egészségbiztosítások és az úgynevezett 180 napos szabály (egyes szolgáltatások csak olyan összegből finanszírozhatók, mely legalább 180 nappal korábban került jóváírásra az egyéni számlán) betartása, illetve a magánnyugdíjpénztári járadékszolgáltatások és a reálhozamkifizetés állnak az ellenőrzések fókuszában.

A **pénztári jogérvényesítés** körében a tárgyidőszakban egy átfogó vizsgálat zárult. A vizsgálatot lezáró határozatában az MNB 650 ezer forint (150 ezer forint fogyasztóvédelmi és elsősorban informatikai területen feltárt hiányosságokra tekintettel 500 ezer forint egyéb) bírságot szabott ki. Egy önkéntes nyugdíjpénztárnál a tavalyi évben kirendelt felügyeleti biztos kirendelése időtartamának meghosszabbítására volt szükség a tagok jövőbeli szolgáltatásának hosszú távú biztosítása érdekében.

A **pénztári engedélyezési területen** 2020 első negyedévében az MNB egy tevékenységi engedélyt adott ki két egészség- és önszegélyező pénztár egyesülésére tekintettel a jogutód pénztár számára.

Az MNB közzétette az önkéntes nyugdíjpénztárak 2019. évi hozamait, valamint a 10 és a 15 éves hozamrátáit. A hozamok tekintetében a 2018. évi negatív eredmények után kimagaslóan jó évet zárt a szektor, a nyugdíjpénztárak 9,84 százalékos záró vagyonnal súlyozott átlagos nettó hozamot értek el, mely 5,62 százalékos infláció feletti reálhozamnak felel meg. A jó teljesítmény hátterében elsősorban a nemzetközi és a hazai tőkepiaci indexek értékeinek kétszámjegyű növekedése állt. 2020 első hónapjai azonban jelentős hozamgyengülést mutatnak, a pénz- és tőkepiacok növekvő volatilitásának köszönhetően. Az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatójának (TKM_{NYP}) előző évi bevezetése után 2020. február 28-tól az MNB honlapján keresztül bárki számára összehasonlíthatóvá váltak az élet- és nyugdíjbiztosítók, illetve az önkéntes nyugdíjpénztárak költségei. A TKM_{NYP} értékek 0,19-2,52 százalék között mozognak, átlagosan 1,1 százalékponti értéket jelez ez a mutatószám.

A koronavírus-járvány terjedésének hatására a tőkepiaci kereskedés egy ideig várhatóan továbbra is fennmaradó turbulenciája okán az MNB vezetői körlevélben hívta fel a pénztárak figyelmét is, hogy az egészség megóvása érdekében tett intézkedések mellett kiemelt figyelmet fordítsanak a pénztártagok vagyonának megóvására és a folyamatos üzletmenet biztosítására.

TŐKEPIACI INTÉZMÉNYEK FELÜGYELETE

2020. évben, az első negyedév végéig az MNB a tőkepiaci szereplők körében 5 prudenciális vizsgálatot indított és 15 eljárást zárt le, ezek közül hetet kockázati tőkealap-kezelők tekintetében, a felügyeleti hatáskör időközbeni megszűnése miatt. A további 8 lezárt eljáráshoz összesen 7 millió forint intézményi bírság kapcsolódott.

A **befektetési szolgáltatók** vonatkozásában az ellenőrzési eljárások és a folyamatos felügyelés keretében az MNB továbbra is elsődleges prioritásként kezeli az ügyfélkövetelések és ügyfélállományok biztosítottságának védelmét. Ennek keretében az MNB a befektetési szolgáltatóknál elhelyezett ügyfélkövetelések meglétének és védelmének rendszeres és tételes vizsgálata során ellenőrzi az intézmények által használt üzleti szempontból kritikus rendszereket, az azokban végzett műveleteket, az alkalmazott eljárásokat, valamint a kapcsolódó kontrolltevékenységet is az esetleges visszaélészerű cselekmények azonosítása céljából. A befektetési szolgáltatási tevékenységet végző intézmények vonatkozásában az első

negyedév végéig lezajlott vizsgálatok során továbbra is kiemelt fókusz volt a MiFID II irányelv és a MiFIR rendelet³ alapján implementált egyes előírásoknak való megfelelés ellenőrzése is (többek között a harmadik felektől elfogadott jutalékok felhasználására vonatkozó, a termékírányítási és legjobb végrehajtás elvéhez kapcsolódó kötelezettségek terén). A vizsgálatok fókuszpontjai között szerepelt a felügyeleti adatszolgáltatások tartalmi ellenőrzése, különös tekintettel az ügyfél-állományokra és tranzakciókra vonatkozó adatokat tartalmazó jelentésekre. Az eljárások során hangsúlyt kapott az adott vizsgált intézmény számlavezetői kapcsolatainak feltérképezése, kiemelten kezelve az ún. a white-label szerződésekkkel összefüggő, és az esetlegesen közvetlen szerződéssel alá nem támasztott letétkezelői kapcsolatokat.

A koronavírus megjelenésével összefüggő turbulens tőkepiaci környezet kialakulására való tekintettel az MNB 2020. márciusában figyelemfelhívó körlevelet küldött a befektetési szolgáltatók részére, amelyben elvárásokat fogalmazott meg az ügyfeleknek nyújtott tőkeáttételes kereskedéshez kapcsolódó kockázatkezelési gyakorlatról, valamint a koronavírus következtében fellépő általános negatív gazdasági környezetváltozás hatásának elemzéséről. Emellett az MNB 2020. márciusában folyamatos írásbeli és szóbeli kommunikációt folytatott azon befektetési vállalkozásokkal, amelyeknél tőkeáttételes kereskedési lehetőség elérhető, a nyitott pozíciókkal kapcsolatos kockázat napi rendszerességgű nyomon követése érdekében.

A **befektetési alapkezelők** vonatkozásában az ellenőrzési eljárások és a folyamatos felügyelés keretében az MNB továbbra is kiemelt figyelmet fordított a befektetési döntéshozatal, a befektetési döntések végrehajtása, a kockázatkezelés, a nettó eszközérték kiszámítása és a likviditáskezelés, valamint a belső védelmi vonalak vizsgálatára. A kockázat- és likviditáskezelés fontosságára való tekintettel ezekre a témakörökre az MNB a jövőben is kiemelt figyelmet fog fordítani.

A koronavírus megjelenésével összefüggő turbulens tőkepiaci környezet kialakulása kapcsán az MNB 2020. márciusában a befektetési alapkezelők részére is figyelemfelhívó körlevelet küldött, amelyben megfogalmazta arra vonatkozó elvárásait, hogy az alapkezelők kiemelt figyelmet fordítsanak a befektetői vagyon megóvására és a folyamatos üzletmenetre. Emellett az MNB 2020. márciusában a befektetési alapkezelőkkel folyamatos írásbeli és szóbeli kommunikációt folytatott a tárgykörben a koronavírus gazdasági hatásainak napi rendszerességgű nyomon követése és megfelelő kezelése érdekében.

2020. első negyedévében az MNB 8 **piacfelügyeleti eljárást** indított, és megállapító határozattal 2 jogosulatlan tevékenység végzésének gyanúja alapján indított piacfelügyeleti eljárást zárt le a több ügyfélre és különböző tényállásra tekintettel 4 határozatban, amelynek következtében 973,5 millió forint piacfelügyeleti, 1 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki és az egyik vizsgálatban eljárási bírságot is kivetett egy magánszemélynek 2 millió forint értékben. Az idén indult 8 piacfelügyeleti eljárás 4 esetben jogosulatlan tevékenység végzése, esetben piacbefolyásolás kivizsgálása céljából indult.

A lezárt eljárások közül kiemelendő a sajtóban is több hírportálon megjelent, 4 ügyfelet elmarasztaló, a piacfelügyelet eddigi egyik legnagyobb kiszabott bírsága (830 millió forint). Az ügyfelek – akik közül 2 magánszemély, egyikük magyar illetőségű – jogosulatlanul végeztek portfóliókezelést, közvetítői és függő ügynöki tevékenységet, a megbízások szerint több magyar ügyfél pénzét CFD termékekbe fektették, majd a pénzeszközöket külföldi befektetési vállalkozásokon keresztül kezelték, jelentős veszteséget okozva számukra. Mindezek mellett 2020. első negyedévében az MNB 1 piacfelügyeleti eljárást intézkedés alkalmazása nélkül megszüntetett.

A nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír **kibocsátók felügyelete** keretében az MNB – a korábbi évekhez hasonlóan – 2020. év első negyedévében is alkalmazta a preventív jellegű intézkedéspolitikát, folyamatos felügyelet keretében 26 esetben nyilatkoztatott nyilvános kibocsátót, részvényesét vagy könyvvizsgálóját, illetve több alkalommal egyeztetett személyesen, telefonon vagy e-mailben és 6 közgyűlésen vett részt. Az MNB azonban több esetben – a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír kibocsátók esetében megkövetelt magasabb szintű transzparenciaelvárások miatt – szigorúbb felügyeleti fellépés mellett döntött, mely során folyamatos felügyelet keretében 3 elmarasztaló határozatban összesen 25,3 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki, főként a bennfentes jegyzék vezetésével kapcsolatos szabályok megsértése miatt. Az első negyedév során új célvizsgálat megindítására nem került sor, azonban 2, a 2019. évben megindított célvizsgálat lezárult, melyben az MNB összesen 107 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírságot szabott ki. A lezárt célvizsgálatok

³ MIFID II/MIFIR – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2014/65/EU IRÁNYELVE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról / AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 600/2014/EU RENDELETE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról

közül kiemelendő, hogy az MNB egy kibocsátóval szemben megállapította, hogy az olyan magatartást tanúsított, amely alkalmas volt a piaci manipuláció megállapítására.

2020 első negyedévében öt esetben került sor befektetési alapkezelők tevékenységi köre bővítésének engedélyezésére, magántőkealap- ill. kockázati tőkealap kezelésére kiterjedően. A Fundamenta Lakáskassza Pénzügyi Közvetítő Kft. (mint a Magyar Államkincstár függő ügynöke) előző három negyedévben bejegyzett további közvetítőinek száma – 130 közvetítőt érintő bejegyzési, ill. törlési nyilvántartási eljárásokat követően – 854-ről 794-re csökkent. Továbbra is viszonylag jelentős a tőkepiaci közvetítői nyilvántartással kapcsolatos eljárások, valamint a kiadott személyi engedélyek volumene, különösen a befektetési alapkezelők vonatkozásában. A korábbi tendencia folytatásaként változatlanul relatíve nagy számban történik bizalmi vagyonkezelési jogviszonnyal kapcsolatos regisztrációs eljárások lefolytatása, a 2020. január 1-jétől módosított, szigorúbb Bvktv.-rendeletek alapján.

PÉNZMOSÁS ÉS TERRORIZMUS-FINANSZÍROZÁS MEGELŐZÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG

Az első negyedév felügyeleti tevékenységének továbbra is fókuszpontjaiként szerepeltek a pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével, valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok és a témát érintő egyéb hatósági feladatok. 2019-től kezdődően az átfogó vizsgálatokban való részvétel mellett az MNB önálló ellenőrzési eljárásokat is indít a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem témakörében. A módszertan rögzíti, hogy az AML/CFT⁴ vonatkozású felügyeleti stratégia kockázatértékelés alapján történik, amelynek kertében az MNB beazonosítja a felügyelt intézményeknél – mennyiségi és minőségi kritériumok alapján – fennálló pénzmosási, valamint terrorizmus-finanszírozási kockázatokat és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. 2020. első negyedéve során a témakörben 3 intézménynél indult vizsgálat és további 13 intézmény vizsgálata van folyamatban. A lezárt eljárások esetében (4 önálló célvizsgálat) az MNB a negyedév során összesen 6,1 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki az AML/CFT szabályok megsértése miatt. A pénzmosás és a terrorizmus-finanszírozás megelőzéséről szóló törvény (Pmt.) 2020. január 10-i hatálybalépéssel történő módosítása számos új elvárást támasztott a felügyelt intézmények AML/CFT tevékenységével kapcsolatban.

A piaci szereplők szakmai támogatása érdekében – a Pmt. új elvárásaival összhangban – az MNB 2020. első negyedévében a belső szabályzatok elkészítéséhez a felügyelete alatt álló szolgáltatók részére – egy mintaként elkészített, közös dokumentumban szereplő szabályzat formájában – segédletet adott ki és tett közzé a honlapján. Az új jogszabályi környezethez igazodva az MNB, mint AML/CFT felügyeleti hatóság által támasztott további elvárások megfogalmazása érdekében megkezdődött továbbá a vonatkozó MNB rendelet felülvizsgálata is. Az MNB emellett az EBA iránymutatásainak megfelelően folytatta az AML/CFT felügyeleti módszertanának reformját, melynek keretében a jövőben többek között megvalósul az AML/CFT és prudenciális felügyeleti területek szorosabb együttműködése, a nemzetközi elvárásokkal összhangban.

⁴ Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az MNB az év első negyedében **pénzpiaci területen** 61 fogyasztóvédelmi vizsgálatot indított és 36 vizsgálatot zárt le, amelyekkel összefüggésben közel 13,9 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki.

Az MNB által szabályozott Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek továbbra is keresettek a fogyasztók körében, a 2017 szeptemberi bevezetés óta – 2020 februárig – több mint 72 ezer darab MFL szerződés keretében már 908 milliárd forintot folyósítottak a forgalmazó hitelintézetek.

Az MNB-hez több bejelentés érkezett a kereskedők bankkártya-elfogadási gyakorlatával kapcsolatban. Egyes kereskedők vásárlóik felé bankkártyás fizetés esetében – a készpénzes fizetéshez képest – többletdíjat számítanak fel. A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 36. § (4) bekezdése értelmében bankkártya használata vagy bármilyen egyéb elektronikus fizetési mód alkalmazása esetén a kereskedőknek tilos bármilyen többletdíjat, költséget vagy egyéb jogcímen fizetendő összeget felszámítaniuk a vásárlóiknak. A kereskedők nem tartoznak az MNB felügyeleti hatáskörébe, ezért az MNB közvetve, a kereskedőkkel szerződéses kapcsolatban álló intézmények oldaláról közelítve, 2020. év elején kiadott vezetői levéllel terelte a piacot a jogkövető magatartás felé. A vezetői körlevélben foglaltak szerint az MNB elvárja, hogy a felügyelt intézmények a velük szerződéses jogviszonyban álló kereskedők részére küldött tájékoztató levélben, valamint az intézmény és a kereskedő közötti elszámolások kivonatain hívják fel a kereskedők figyelmét a jogszabálykövető magatartásra.

Az MNB a 2019. április 15-én közzétett, a változó kamatozású jelzáloghitelek kamatkockázatáról, valamint az annak kezeléséről való tájékoztatás elősegítéséről szóló ajánlásának célja az volt, hogy a fogyasztók tájékoztatást kapjanak a már meglévő, változó kamatozású jelzáloghitelük kamatkockázatáról, és a kamatkockázat hosszútávú lehetséges következményeit mérlegelve hozhassanak döntést a szerződés esetleges módosításáról. Az MNB elvárását teljesítve, a pénzügyi intézmények 2020. január végéig mintegy 109 ezer megküldött levélben tájékoztatták a fogyasztókat a változó kamatozású jelzáloghitelek kamatkockázatáról, amelyben bemutatták, hogy a fogyasztó változó kamatozású jelzáloghitelére esetében az ügyleti kamat esetleges emelkedése milyen összegű törlesztőrészletet eredményezne, összehasonlítva azt a jelenleginél hosszabb időszakra rögzített kamatozású jelzáloghitel törlesztőrészletével. A tájékoztatások megküldése nyomán 2020. január végéig mintegy 2000 fogyasztó élt a szerződésmódosítás lehetőségével, amellyel 20 milliárd forint változó kamatozású hitelállomány került fixálásra.

Az MNB 2019-es tanulmányorozatában⁵ bemutatta, hogy a hazai piacon a lakossági ügyfeleknek nyújtott bankszámlák – az Európa több országában alkalmazott csomagárazással szemben – elaprózódott díjszerkezettel rendelkeznek, a havi számlavezetési díj mellett az egyes tranzakciók – jellemzően azok összegével arányosan – szintén díjkötelesek. Megállapítható továbbá, hogy a szerteágazó díjstruktúra mellett az ügyfeleket terhelő díjak mértéke európai összehasonlításban magas. Az MNB a 2020. január 20-án kiadott vezetői körlevélben jelezte a pénzforgalmi intézmények felé, hogy a digitális fejlődésre, különösen az azonnali fizetésre és az európai pénzforgalmi trendekre tekintettel a jelenlegi hazai díjstruktúra nem támogatja az elektronikus fizetési módok elterjedését. A pénzforgalmi intézmények mellett megjelentek olyan, növekvő ügyfélkörrel rendelkező, határon átnyúló szolgáltatók, akik egyes pénzforgalmi szolgáltatásokat díjmentesen nyújtanak. Az elektronikus szolgáltatások elterjedésének és a szektor versenyképességének fenntartása érdekében az MNB a vezetői körlevélben elvárást fogalmazott meg a csomagárazás hazai bevezetésére. Számos pénzforgalmi intézmény 2020. márciusban bevezette, illetve ez év első félévében tervezi bevezetni a körlevélben foglaltaknak megfelelő termékét.

⁵ <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-nemzetkozi-osszehasonlitasban-002.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-1.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-2-resz-mnb-honlapra.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-3-mnb-honlapra.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-4.pdf>

Az MNB egy nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozás esetében zárt le 2020. első negyedévre vonatkozóan hivatalból indult fogyasztóvédelmi vizsgálatot, mely során a fogyasztónak nyújtott hitel esetén felszámítható késedelmi kamat mértékének felső korlátjára vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt 1 millió forint összegű fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki.

A biztosítókhoz, pénztárakhoz és közvetítőkhöz kapcsolódó fogyasztóvédelmi tevékenység az idei évben már az ugyan-ezen szektorokkal foglalkozó prudenciális területekkel közös irányítás alatt zajlik. A szervezeti integrációval összefüggésben az első negyedév alapvető feladata volt a működést meghatározó belső technológiai eljárásrendek felülvizsgálata, a felügyeleti, vizsgálati gyakorlatok egyes szükséges elemeiben való átalakítása, illetve az igazgatóság más szakterületekkel – például az ügyfélszolgálattal és a jogérvényesítéssel – megvalósuló együttműködéseinek hatékonyabbá tétele.

A szektorokat érintően az első negyedévben 8 kérelemre indult fogyasztóvédelmi vizsgálat kezdődött meg és 31 zárult le, összesen 3,5 millió forint bírság kiszabásával.

Egy határon átnyúló tevékenység keretében szolgáltatást nyújtó biztosító esetében az indikátorszámok – mint például a teljes költség mutató – ismételt jelzései alapján mélyebb ellenőrzések is történtek a korábbi évek folyamán, melyek súlyos szabálysértéseket tártak fel, elsősorban a hozamígéretekre és hozamgaranciákra vonatkozóan. Tekintettel arra, hogy a biztosító magyarországi székhellyel nem rendelkezik, a jogszabálysértésekre adott válaszlépéseket (értékesítést tiltó intézkedések, vizsgálatok) a prudenciális eszköztár szűkössége miatt kizárólag fogyasztóvédelmi alapon lehetséges megtenni. A szabálysértő tevékenység ismételt elindítása okán az MNB nemzetközi szintre terelte a kérdést, így a vizsgálatok és intézkedési tervezetek kidolgozása jelenleg uniós szintű közös platformon és az érintett országok egyedi szintjén is zajlik. A jegybank az első negyedév során célvizsgálatot folytatott az intézménynél.

A fogyasztóvédelmi terület aktív szerepet vállalt a biztosítói szektort érintő kiemelt projektekben is. A Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosításhoz kapcsolódóan kialakított pályázati kiírás termékfeltételekhez kapcsolódó és ügyfelérdekeket szem előtt tartó elemeinek meghatározását követően a negyedév során kiemelt figyelmet kapott az első minősíteni kívánt termék pályázati dokumentációjának elbírálása a kiírásban szereplő követelményeinek való megfelelésig mentén.

Az első negyedév során is meghatározó mértékű volt az MNB nemzetközi szinten végzett tevékenysége. Számos uniós szintű szakosított fogyasztóvédelmi munkacsoportjának tagjaként (CCPFI, IAIS) a jegybank részt vett felmérések koordinálásában, valamint a vonatkozó szabályozás felülvizsgálati folyamatában, kiemelten bankbiztosítás témában.

E negyedév során zajlott le az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság 2018. évben tartott országlátogatásának fogyasztóvédelmi szempontú nyomkövetése, melynek keretében a hatóság képviselői megismerték a terület jelenlegi felépítését és fókuszpontjait, valamint az intézményi kockázatértékelési folyamat elemeit.

Az MNB a **tőkepiaci intézmények vonatkozásában ellátott fogyasztóvédelmi tevékenység** keretében – azon túl, hogy a folyamatos felügyelés, illetve a vizsgálatok során mind a befektetési szolgáltatók, mind a befektetési alapkezelők vonatkozásában kiemelten ellenőrizte a tájékoztatási tevékenységet – a befektetési szolgáltatók vonatkozásában megküldte az ESMA részére egyes hazai befektetési szolgáltatók megfelelésig értékelési gyakorlatának ellenőrzésével kapcsolatosan lefolytatott témavizsgálatának a tapasztalatait, a jó és rossz intézményi gyakorlatokat. Tekintettel továbbá arra, hogy az MNB tv. 2019. decemberi módosítása megteremtette ennek a lehetőségét, megkezdődött egy valamennyi, Magyarország területén tevékenységet végző piaci szereplőre általános érvénnyel és egységes előírásokkal vonatkozó, a lakossági ügyfelek részére történő CFD termékértékesítés korlátozását tartalmazó termékintervenciós határozat előkészítése, amelynek kiadása 2020. április első felében várható.

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

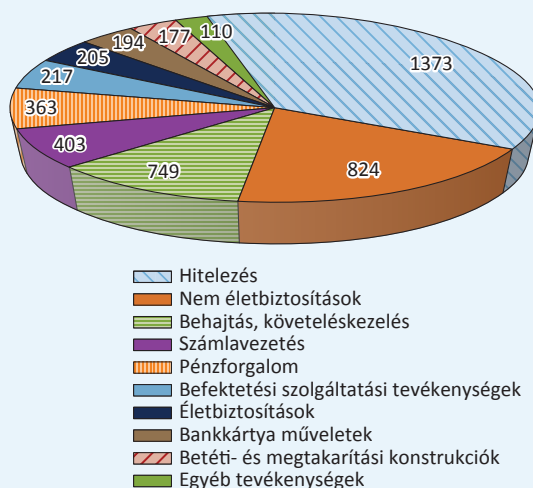
Az MNB ügyfélszolgálatához az első negyedévben 7229 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok alapján a megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a megelőző negyedévekhez képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban a pénzügyi (58%), valamint a biztosítási piacot (20%) érintették. Az ügyfélszolgálat a negyedévben 4733 telefonos megkeresést fogadott, míg személyesen a tárgydíszakban 527 alkalommal keresték fel az MNB ügyfélszolgálati irodáját. A negyedév során 561 pénzügyi fogyasztóvédelmi kérelmet

regisztráltunk. E-mailben a tárgynegyedévben 1408 megkeresés érkezett az MNB ügyfélszolgálatához. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdésekkel fordultak a jegybankhoz. A kérelmek és megkeresések tematikus megoszlását a 6. ábra szemlélteti.

6. ábra

Kérelmek és ügyfélszolgálati megkeresések főbb szolgáltatás típus szerinti megoszlása

(2020. I. negyedév, db)

Forrás: MNB

Az MNB ügyfélszolgálatán a koronavírus-járvány (COVID-19) terjedésének csökkentése, illetve megakadályozása érdekében 2020. március 16. napjától átmenetileg szünetel a személyes ügyfélfogadás.

Magyarország Kormánya az MNB javaslatával összhangban a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásainak enyhítése érdekében azonnali gazdasági intézkedéseket, többek között törlesztési moratóriumot hirdetett 47/2020. (III. 18) Korm. rendeletével, a fizetési moratórium részletszabályait pedig a 62/2020. (III.24.) Korm. rendelet tartalmazza. A moratórium egy elővigyázatossági intézkedés, melynek értelmében a vállalati és háztartási szektor fennálló hiteltartozásaira fizetési haladékat kap 2020-as év végéig (ha a helyzet úgy kívánja, ez meg is hosszabbítható), azaz a rendkívüli vészhelyzetre tekintettel nem kell a hiteltörlesztéseket fizetni, beleértve a kamatokat is. Az MNB ügyfélszolgálatát a gazdasági intézkedéssel összefüggő pénzügyi kérdésekben 310 alkalommal telefonon, 173 alkalommal írásban, jellemzően e-mailben keresték fel az ügyfelek. A legtöbb kérdés a törlesztési moratórium részletszabályaira vonatkozóan érkezett.

5. Szanálás

SZANÁLÁSI TERVEZÉS ÉS SZANÁLHATÓSÁG ÉRTÉKELÉSE

Az MNB, mint szanálási hatóság 2020. I. negyedévében több bankcsoportnál és valamennyi egyszerűsített szanálási tervezési kötelezettség alá eső intézménynél folytatott le szanálhatóság értékelésre irányuló eljárásokat a már elfogadott szanálási tervek felülvizsgálata érdekében. A szanálhatósági értékelés annak vizsgálatát jelenti, hogy egy jövőbeni válsághelyzet esetén vannak-e jelentős akadályai az adott intézménynél vagy csoportnál követendő válságkezelési stratégiának (felszámolás vagy szanálás). Az MNB a szanálhatósági értékelésekkel érintett egyetlen intézménynél sem tárt fel jelentős szanálhatósági akadályt.

A szanálhatósági értékelések keretében szolgáltatott, illetve a helyszíni ellenőrzéseken szerzett információk figyelembevételével a szanálási tervek felülvizsgálata is megtörtént. Határon átnyúló tevékenységet végző bankcsoport esetében az elfogadásról szóló végső döntés az érintett szanálási kollégium keretében fog megszületni.

MREL-KÖVETELMÉNY ELŐÍRÁSA

A szanálási hatóságok kötelesek konszolidált és egyedi szinten megfelelő mennyiségű és minőségű szavatolótőkére és leírható, illetve átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelményt (MREL-követelmény) előírni, amely instrumentumok egy esetlegesen bekövetkező válsághelyzetben szükségessé váló veszteségviselés céljából leírhatók, illetve a szanálást követően irányadó tőkekövetelmény helyreállítása céljából szavatolótőkévé alakíthatók.

Az MNB több hazai székhelyű bankcsoport esetében határozta meg, illetve vizsgálta felül a konszolidált szintű MREL-követelményt, valamint az egyszerűsített szanálási tervezési kötelezettség alá eső intézmények MREL-követelményei is előírásra kerültek.

A bankuniós és más tagállami szanálási társhatóságok elfogadták az MNB-nek az európai uniós anyavállalatok magyarországi leánybankjai egyedi szintű MREL-követelményeire tett javaslatait, ezt követően az MNB hozzájárult a követelmények mértékét és ütemezését meghatározó együttes döntések elfogadásához.

A koronavírus világjárvány kockázatainak ellensúlyozása és a bankszektor gazdasági növekedéshez való hozzájárulásának támogatása érdekében az MNB a 2020-ra tervezett MREL-követelmény szinteknek való megfelelést 6 hónappal elhalasztotta.

A banki terhek csökkentése érdekében, az érintett intézményekkel történt egyeztetést követően és a jogszabályi keretek között, az MNB biztosította a szanálási célú adatszolgáltatás rugalmasabb teljesítését összhangban az Európai Bankhatóság gyakorlatával.

KOLLEKTÍV PÉNZALAPOK

Az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsainak munkájában.

A SZANÁLÁSI KERETRENDSZER INTÉZMÉNYI KÖRÉNEK KISZÉLESEDÉSE, NEMZETKÖZI SZAKMAPOLITIKA

A nemzetközi szanálási szakmapolitika jelentős előre lépéseket tett több területen is a **szanálási keretrendszer hatálya alá tartozó intézményi kör bővítése** érdekében. Az MNB a központi szerződő felekre vonatkozó szanálási keretrendszer kialakítását célzó rendelettervezet különböző változatait véleményezte. Az MNB szakértői továbbra is aktív résztvevői az Európai Bankhatóság szanálási tervezéssel és a szanálási eszközök gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó munkacsoportjainak, valamint részt vállaltak a bankszanálás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatói Nyugdíjfelügyeleti Hatóságnak (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) a biztosítók szanálási keretrendszerének jövőbeni kiépítését célzó munkájában.

6. Nemzetközi tartalékok

2020 első negyedévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 25,8 milliárd euro volt, ami 2,6 milliárd euro csökkenést jelent a 2019. december végi 28,4 milliárd eurós értékhez képest.

A nemzetközi tartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során:

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósság törlesztési célú tételei (többek között a január 29-i USD 2 milliárd és a február 24-i EUR 1 milliárd eredeti névértékű kötvénylejáratok, valamint a január végi 1 milliárd dollár összegű kötvényvisszavásárlás), illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai összességében mintegy 3,19 milliárd euróval mérsékeltek a devizatartalékot.

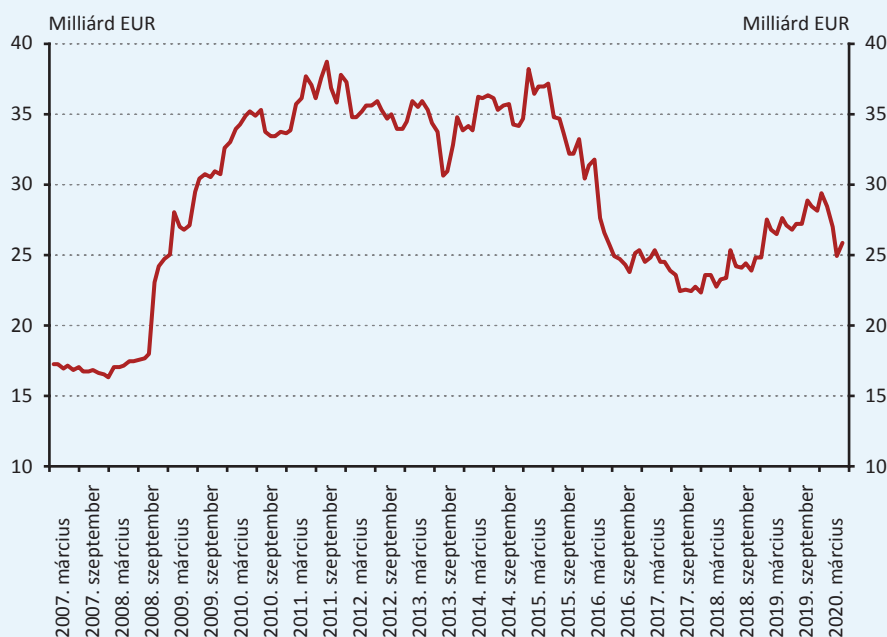
A forintlikviditást nyújtó devizaswap tenderek, illetve a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának devizapilléréhez köthető nettó 480 millió eurónyi pénzmozgás is csökkentő tényező volt.

A tartalékok növekedése irányába hatott az Európai Bizottságtól ebben a negyedévben érkezett mintegy 600 millió euro összegű nettó transzfer, valamint a nemzetközi tartalékok közel 230 millió eurót meghaladó átértékelődése.

7. ábra

A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása

(milliárd EUR)

Forrás: MNB.

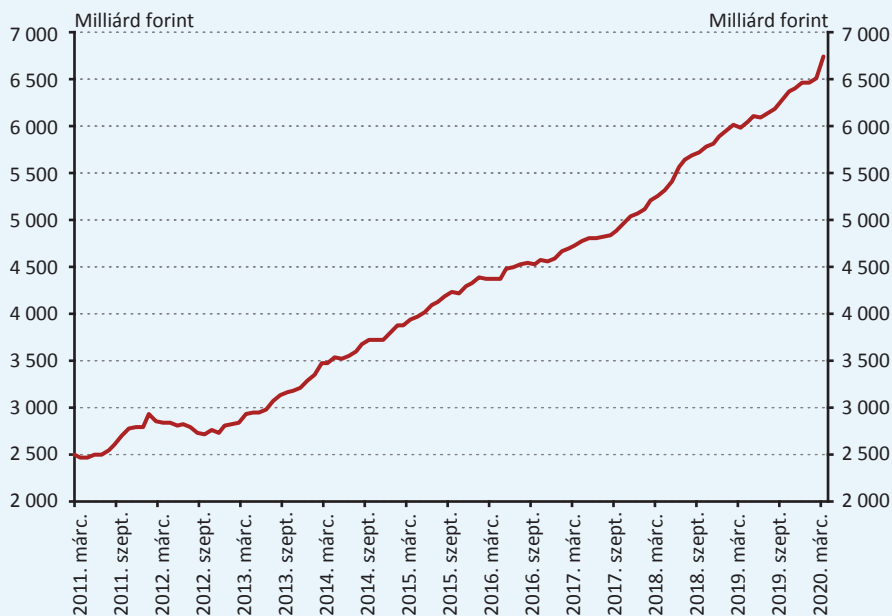
7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A FORGALOMBAN LÉVŐ KÉSZPÉNZ

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2020. március végén 6 661,3 milliárd forint volt. A szezonális hatások kiszűrésével az első negyedéves érték a 2019. december végi adathoz képest 5 százalékos, azaz 295,1 milliárd forintos növekedést mutat. A növekedést elsősorban az eredményezte, hogy a koronavírus-járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet bejelentését követően a 11. és 12. naptári hetekben a kiáramlás jelentősen felülmúlta az adott időszakban szokásos mennyiséget, március végétől azonban a készpénzforgalom konszolidálódott.

8. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB.

A FORGALOMBAN LÉVŐ BANKJEGYEK ÉS ÉRMÉK

2. táblázat

Forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁶

(2020. március 31-i és 2019. március 31-i adatok)

Bankjegyek	2020				2019			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	229,8	4 596,7	41,4	69,9	199,1	3 981,8	38,9	68,3
10 000 forint	168,7	1 687,4	30,4	25,7	157,8	1 578,1	30,8	27,1
5 000 forint	30,8	153,8	5,5	2,3	28,2	140,9	5,5	2,4
2 000 forint	24,8	49,6	4,5	0,8	23,3	46,6	4,6	0,8
1 000 forint	68,8	68,8	12,4	1,1	60,3	60,3	11,8	1,0
500 forint	31,9	15,9	5,8	0,2	43,0	21,5	8,4	0,4
Összesen	554,8	6572,3	100,0	100,0	511,7	5829,2	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	164,7	32,9	8,1	42,0	154,2	30,8	8,2	42,3
100 forint	206,9	20,7	10,2	26,3	189,7	19,0	10,0	26,0
50 forint	200,7	10,0	9,9	12,8	187,3	9,4	9,9	12,8
20 forint	366,0	7,3	18,1	9,3	339,5	6,8	18,0	9,3
10 forint	413,5	4,1	20,4	5,3	386,4	3,9	20,5	5,3
5 forint	674,5	3,4	33,3	4,3	630,2	3,2	33,4	4,3
Összesen	2 026,3	78,5	100,0	100,0	1 887,3	73,0	100,0	100,0

Forrás: MNB.

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 6 572,3 milliárd forint, mennyisége 554,8 millió darab volt 2020. március 31-én. Ez értékben 13 százalékos, a mennyiséget tekintve pedig 8 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés az 500 forintoson kívül mindegyik címletet érintette, de a húszezer és az ezer forintosok esetében volt igazán jelentős mértékű. A forgalomban lévő érmék értéke 78,5 milliárd forint, mennyisége 2026,3 millió darab volt 2020. március végén. Ez értékben és mennyiségben is közel 8 százalékos növekedést mutat az előző év első negyedévi adatához viszonyítva. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette.

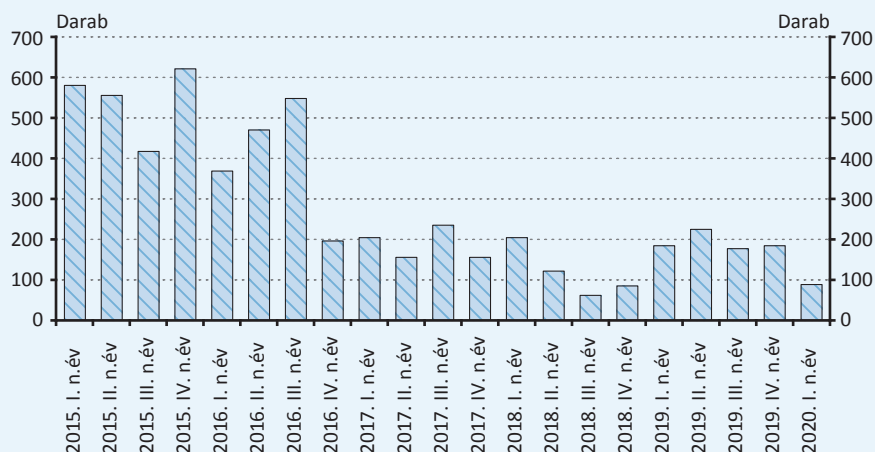
A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

2020 első negyedévének végéig a készpénzforgalomból 82 darab forinthatamisítvány került kiszűrésre. Ez a hamisítási adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is igen kedvezőnek tekinthető.

A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtevesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

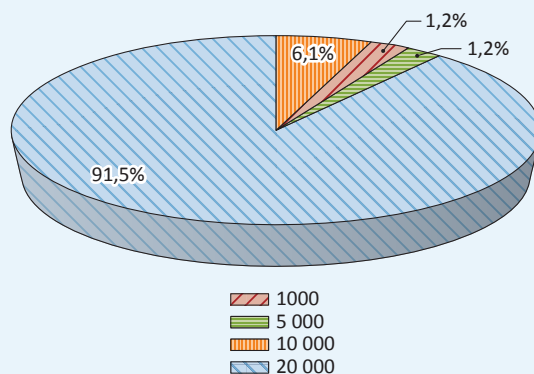
⁶ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

9. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

10. ábra
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2020. I. negyedévben

Forrás: MNB.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem tekinthető jelentősnek, a jegybank szakértői 299 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 257 darab hamis eurobankjegyet vizsgáltak meg 2020. március végéig.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében, valamint a 2014 óta érvényes – az emlékérmék minél szélesebb körű terjesztését és az érme gyűjtési kedv ösztönzését egyaránt célzó – értékesítési politika szellemében 2020 első negyedévében 1 témában 3 emlékérmét bocsátott ki a jegybank. Ebből 2 arany és 1 színesfém emlékérmé.

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érme kibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is –, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérméket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékelt áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérméket. Így a nemesfém-ből kivitelezendő emlékérmé-témák a nemesfém érmék veretével azonos éremképpel, alacsonyabb – jellemzően 2000 forintos – névértékkel, színesfém változatban is elkészülnek.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS – I. ULÁSZLÓ ARANYFORINTJA

A Magyar Nemzeti Bank „I. Ulászló aranyforintja” elnevezéssel 50 000 forintos címletű normál, valamint négyszeres súlyú piedfort veretként arany emlékérmét bocsátott ki 2020. január 14-én. Az emlékérmé 2000 forint névértékű színesfém változatban is megjelent. A megjelent emlékérmék a „Középkori magyar aranyforintok” sorozatot gazdagítják.

Az előoldal fő motívumaként, kissé aszimmetrikusan elhelyezve, I. Ulászló aranypénzein szereplő négyrésztű címer jelenik meg a középkori veretekre jellemző kissé szabálytalan gyöngysorral határolva. Az előoldal másik pénztörténeti utalása az 1400-as évek jellegzetes pénzverő figuráját megjelenítő ábra, amely a korhű verési technikát mutatja be. Az előoldalon láthatóak továbbá a kötelező alaki kellékek: felső félköriratban a MAGYARORSZÁG felirat, bal alsó negyedköriratban az 50 000, illetve a 2000 FORINT értékjelzés, bal szélén a vízszintes középtengelyen 2 egymás alatti sorban a 2020 verési évszám és a BP. verdejegy.

A hátlapon I. Ulászló aranyforintjának ábrázolása jelenik meg, azzal a módosítással, hogy Szent László alakját az emlékérmét tervező Tóth Zoltán ötvösművész felnagyítva kiemelte az eredeti veret ábrázolásából. A veret körül külső körgyűrűbe szerkesztve felső köriratként az „I. ULÁSZLÓ ARANYFORINTJA” felirat olvasható, alsó köriratként az 1440 és az 1444 évszámok utalnak I. Ulászló magyarországi uralkodási idejére. A felső és alsó köriratot bal oldalon egy kör alakú díszítőmotívum, jobb oldalon Tóth Zoltán mesterjele választja el.

Mind a három emlékérmé átmérője azonos, 20 mm. Az arany emlékérmék 986 ezrelék finomságú aranyból készültek, a normál veret súlya 3,491 gramm (1 dukát), a piedfort veret súlya 13,964 gramm (4 dukát). A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%), nikkel (4%) és cink (21%) ötvözetéből készült, súlya 2,7 gramm. A normál veretű arany és színesfém érme széle sima, a piedfort változatot latin nyelvű peremfelirat „WLADISLAUS DEI GRATIA REX VNGARIE” díszíti, amelynek jelentése Ulászló, Isten kegyelméből Magyarország királya. Az arany emlékérméből verdefényes kivitelben 2000 db normál és 500 db piedfort veret, míg a színesfém emlékérméből selyemfényes (BU) kivitelben 5000 darab került kibocsátásra.

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

AZONNALI FIZETÉSI RENDSZER LÉTREHOZÁSA

2020. március 2-án sikeresen elindult az azonnali fizetési rendszer, amelyet az év első két hónapjában a szolgáltatás ügyfelek felé történő bevezetésére való átfogó felkészülés előzött meg. Ennek keretén belül jelentősen növekedett a 2019 szeptemberében megkezdett kötelező tesztelés intenzitása, a rendszertagoknak január elejétől az éles rendszerkörnyezeten a valós napközbeni átutalási forgalomhoz közelítő számú teszttranzakciót kellett lebonyolítani. A rendszertagok folyamatosan javuló eredményeket elérve, az elvárásoknak megfelelően haladtak a kötelező tesztelési feladatok végrehajtásával, így nem akadályozta semmi a rendszer 2020. március 2-i bevezetését. Ennek eredményeként az azonnali fizetési rendszer 2020. március 2-án sikeresen elindult és jelentősebb problémák nélkül valamennyi hazai ügyfél számára elérhetővé vált a szolgáltatás. A rendszertagi átállási folyamatokat érintően nem volt szükség központi beavatkozásra és a bankok oldalán felmerülő eseti hibákat is gyorsan megoldották az érintett szereplők, így csak átmenetileg és csekély mértékben fordult elő szolgáltatáskiesés a bankok oldalán a rendszer indulása utáni első napokban. Azóta is megfelelően működik a szolgáltatás a tranzakciók küldésének és fogadásának szabályszerű lebonyolítása mellett, fennakadások a bankok oldalán csak eseti jelleggel, kevés ügyfelet érintve és az alapvető működést döntően nem befolyásolva fordulnak elő. Emellett a központi infrastruktúra az indulás óta problémamentesen, leállás nélkül működik. Az első havi működés során – a központi infrastruktúra feldolgozási adatai alapján – a bankok egymás közötti pénzforgalmában 9,3 millió tranzakciót nyújtottak be az ügyfelek, amelyek közel 92 százaléka 2 másodpercen belül került lebonyolításra. Az azonnali fizetési szolgáltatás sikeres elindulásával új időszámítás kezdődött a hazai pénzforgalomban, ami már a kezdetektől forradalmi lehetőségeket nyitott a mindennapi pénzügyek intézésben. Ugyanakkor ez csak egy új korszak beköszöntének első szakaszát jelenti, hiszen az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre várhatóan folyamatosan bővülni fog, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára. Ezáltal pedig az azonnali fizetés valóban valamennyi fizetési helyzetben komoly versenytársa lehet a készpénznek.

A KORONAVÍRUS HATÁSAINAK CSÖKKENTÉSE ÉRDEKÉBEN MEGHOZOTT PÉNZFORGALOMI INTÉZKEDÉS

Az MNB a pénzforgalmat érintően javaslatot dolgozott ki a koronavírus terjedésének lassítása, a járvány mielőbbi leküzdésének támogatása és ezáltal a negatív gazdasági hatások mérséklése érdekében. Ennek keretén belül az emberek közötti fizikai kapcsolatok minimális szintre történő csökkentése érdekében lépéseket tett az elektronikus fizetési megoldások intenzívebb használatának előmozdítása céljából. 2020. március 20-án az érintéses fizetési kártyás vásárlások esetében a PIN kód kötelező használatára vonatkozó 5 ezer forintos értékhatár 15 ezer forintra történő emelésére szólította fel a bankokat és a kártyatársaságokat. A felszólítás és az azzal összefüggő jogszabálmódosítás eredményeként április közepéig valamennyi érintéses fizetési kártyás vásárlást lehetővé tevő POS terminál esetében megemelésre kerül a PIN kód kötelező használatára vonatkozó értékhatár. Ennek következtében az érintéses vásárlások közel 90 százaléka bevonásra kerül abba a körbe, amikor a tranzakció a POS terminál ügyfél általi kezelése, így fizikai kontakt nélkül megtörténhet. Ez alól természetesen kivételt képez az erős ügyfélhitelesítésre vonatkozó előírások miatti (5 tranzakciónként, vagy 150 EUR-ként történő) kötelező PIN kód használat, amely azonban a korábbi 5 ezer forint alatti érintéses vásárlásoknál is hasonlóan működött.

A MAGYAR AMI-SECO NSG 2020. FEBRUÁR 4-I ÜLÉSE

A hazai bankokat, brókereket, értékpapír-kibocsátókat, infrastruktúrákat és szabályozókat tömörítő AMI-SeCo NSG február 4-én tartotta első 2020-as ülését. Az ülésen a magyar értékpapírpiacon érintő hazai és nemzetközi infrastrukturális fejlemények kerültek megvitatásra. A KELER Zrt. képviselői bemutatták az európai jogharmonizációs feladatoknak való KELER-oldali megfelelés helyzetét, kitérve a magyar értéktár új modernizációs programjának, azaz a KELER Szolgáltatásfejlesztési Programnak a státuszára. Az MNB oldaláról az értékpapír-infrastrukturákkal foglalkozó európai munkacsoport, az AMI-SeCo legutóbbi ülésének témái kerültek kifejtésre, kiemelt figyelmet szentelve a magyar harmonizációs elmaradások ledolgozásához szükséges lépéseknek. Az MNB emellett felhívta a figyelmet a biztosítékezelés európai harmonizációjával kapcsolatban induló adatszolgáltatási igényre, felkérve a munkacsoport érintett tagjait az adatszolgáltatás teljesítésére.

A PSD2 ALKALMAZÁSA AZ ELSŐ NEGYEDÉV TAPASZTALATAI ALAPJÁN

Az ügyfelek megtapasztalhatták, hogy a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók 2019. szeptember 14-től bevezettek új, vagy az eddig használtakhoz képest további hitelesítési elemeket (például mobil alkalmazásban generált kódot) a banki alkalmazások eléréshez és a fizetési műveletek kezdeményezésének jóváhagyásához, fokozva ezzel a biztonságot és ügyelve arra is, hogy azok lehetőleg ügyfélbarát módon kerüljenek kialakításra.

A fizetési kártyákkal kezdeményezett elektronikus fizetési műveletek esetében, az erős ügyfél-hitelesítés vonatkozásában a korábban kialakított megoldás használata (kártyán szereplő adatok megadása) jellemzően megmaradt. Mindez azért lehetséges, hiszen a fizetési műveletek terén az MNB további átállási időt engedélyezett a megfelelő erős ügyfél-hitelesítés bevezetésére a fizetési kártyát kibocsátó és elfogadó pénzforgalmi szolgáltatók számára 2020. december 31-ig, az uniós gyakorlattal összhangban. Az érintett pénzforgalmi szolgáltatók számára már a tavalyi év során előírásra került, hogy készítsenek egy implementációs tervet, amelyben bemutatják, hogy milyen lépéseket terveznek megtenni annak érdekében, hogy az MNB által biztosított további felkészülési idő végeztével meg tudjanak felelni az előírásoknak. Az MNB figyelemmel kíséri az implementációs tervek időarányos végrehajtását, amelyhez kötelező adatszolgáltatás is párosul az Európai Bankhatóság (EBH) 2019. október 16-án kelt EBA-Op-2019-11 számú véleményével összhangban. A koronavírus miatt kialakult speciális helyzet miatt az EBH által megfogalmazott, első negyedévre vonatkozó adatszolgáltatás teljesítéséhez az eredetileg megadott 2020. március 31-i határidő 2020. május 31-re módosult.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

Az első negyedév során az MNB pénzforgalmi szolgáltatóktól, egyéb vállalkozásoktól és természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 10 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, melyek közül a Magyar Bankszövetség ismételt megkeresésére adott állásfoglalások a 2020. április 19-től alkalmazandó, a pénznemek közötti átváltási díjakkal kapcsolatos ügyféltájékoztatásra vonatkozó előírások értelmezésére irányultak. Emellett az MNB a honlapján a pénzforgalmi irányelven alapuló rendelkezések értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon összesen 10 alkalommal tett közzé új állásfoglalást, továbbá, figyelemmel a pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB rendelet 2019. évi kétszeri módosítására, az azonnali fizetéssel kapcsolatos „Gyakori kérdések, válaszok” oldalon frissítette az állásfoglalásokat és szakmai véleményeket, valamint 5 új választ is megjelentetett.

2020 első negyedévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben 26 új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében egy megindított eljárás került lezárásra figyelmeztetéssel és intézkedések előírásával.

PÉNZFORGALOMMAL ÉS FIZETÉSI RENDSZEREKKEL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK

A Central Bank Payments News⁷ márciusi számában kettő cikk is megjelent, amelyek a magyarországi pénzforgalom fejlődésével, valamint a hazai azonnali fizetési rendszer sikeres indulásával foglalkoznak. Emellett a Hitelintézeti Szemle⁸ márciusi számában a kártyás fizetési mód Magyarországon belüli regionális eltéréseinek vizsgálatáról jelent meg egy tanulmány.

KONFERENCIÁK, SZAKMAI ELŐADÁSOK, KONZULTÁCIÓK ÉS SAJTÓTÁJÉKOZTATÓK

Az MNB 2020. február 25-én háttérbeszélgetést tartott az azonnali fizetési rendszer 2020. március 2-i indulásához kapcsolódó aktualitások bemutatása, valamint az újonnan elérhetővé váló szolgáltatás kapcsán felmerülő kérdések megválaszolása céljából, ezzel is segítve a sajtó munkatársait a széles közvélemény minél pontosabb és teljeskörűbb tájékoztatásában, illetve felkészítésében. Emellett a rendszer bevezetése kapcsán 2020. március 2-án sajtótájékoztató került megrendezésre, amelynek fő témája a sikeres indulás részleteinek és a szolgáltatás legfőbb paramétereinek, illetve újdonságainak bemutatása volt.

Az MNB az első negyedévében, a PSD2 témakörében, a *fizetési műveletek hitelesítése, továbbá a PSD2 hozta változások hatása a csalásmegelőzésre* címmel, két szakmai előadást tartott.

⁷ https://cbpaymentsnews.com/assets/CBPN_Volume3/CBPN_Mar2020-Vol3.3.pdf

⁸ <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-19-1-t3-kajdi-nemecske.pdf>

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

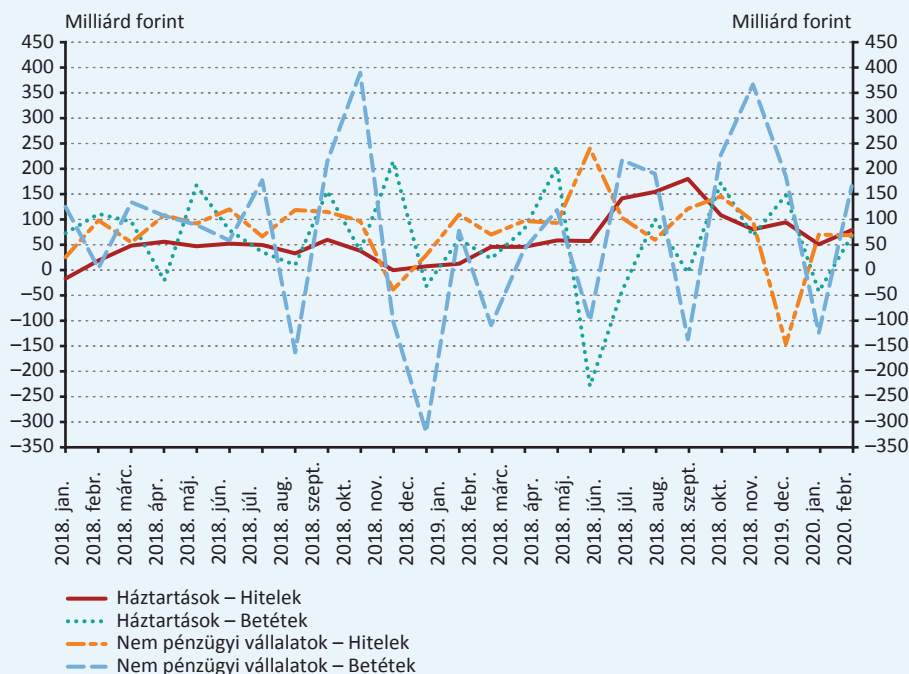
Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2020. februári adatok alapján készített statisztikák 2020. április 1-jén jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint mind a háztartások, mind pedig a nem pénzügyi vállalatok nettó hitelfelnevők voltak a 2019. december – 2020. február időszakban. A háztartások hitelei tranzakcióból eredően mindhárom hónapban nőttek, a szektor (nettó) hitelfelvétele a megfigyelt időszakban összesen 234,4 milliárd forintot tett ki. A nem pénzügyi vállalatok hitelei a 2019. decemberi csökkenés és a 2020. január-februári növekedés eredőjeként lényegében nem változtak, 2,7 milliárd forintos tranzakciós növekedés jellemezte ezt az időszakot. A 44/2019 (III. 12.) Kormányrendelet alapján a lakossági ügyfelek számára a babaváró támogatáshoz kapcsolódóan nyújtott hitelek (továbbiakban: babaváró hitelek) 2020. február végén fennálló állománya 567,6 milliárd forint volt.

A két szektor betételhelyezését illetően hasonló folyamatok voltak megfigyelhetők, ugyanis 2019. december és 2020. február hónapokban csak a tranzakciókat figyelembe véve nőttek az állományok, míg 2020. januárban nettó betétkivonás történt mindkét szektornál. Ennek eredőjeként a háztartások esetében 183,1 milliárd forinttal, míg a nem pénzügyi vállalatok esetében 236,7 milliárd forinttal haladta meg a betételhelyezések összege a kivonásokét.

11. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2020. április 1-jén jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a vizsgált időszak (2019. december – 2020. február) alatt a háztartások által elhelyezett forint és eurobetétek átlagos kamatlábai nem változtak az előző negyedévhez viszonyítva⁹. A háztartásoknak nyújtott lakáscélú forint, valamint személyi hitelek átlagos hitelköltség mutatója csökkent a vizsgált időszakban. A vizsgált negyedévben a babaváró hitelek új szerződéses összege 163,9 milliárd forint összeget tett ki.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a forintbetétek átlagos kamatlábai nem változtak, míg az eurobetétek kamatlábai emelkedtek az előző negyedévhez képest. A forint hitelek esetében a kamatlábak csökkenése, míg az euro hiteleknél emelkedés volt megfigyelhető.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2020. március 11-én interaktív formában publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2019. év végéig bezárólag tartalmazó sajtóközleményt.

Az MNB által felügyelt 13 bankcsoportból, 11 egyedi hitelintézetből és prudenciális szempontból hitelintézetnek minősülő 2 pénzügyi vállalkozásból, valamint 8 fióktelepből álló hitelintézeti szektor konszolidált eszközállománya 2019 IV. negyedévében 3,2%-kal, 49.780 milliárd forintra nőtt, ami az egy évvel korábbi értéknél 18,2%-kal magasabb. A hitelállomány 22,2%-os dinamikája 2019-ben a teljes eszközállomány 18,2%-os növekedésénél magasabb volt, így azon belüli részesedése 60,4%-ról 62,5%-ra emelkedett, folytatva a 2018-ban kezdődött trendet. A forrásállományból 80,1%-kal részesedő betétállomány a tárgyidőszakban a teljes eszközállománnyal megegyező ütemben, 18,2%-kal emelkedett, 39.871 milliárd forintra.

A bankszektor 2019-ben konszolidált szinten elért 698 milliárd forintos nettó eredménye 8,5%-kal magasabb az előző évben elért 644 milliárd forintnál. Az NPL-ráták 2019 IV. negyedévében tovább csökkentek, a teljes hitelállományra vonatkozóan 4,5%-ról 4,0%-ra, a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok és a mérlegen kívüli kitettségek állományával is kiegészített teljes kitettségállomány NPE-rátája pedig minimálisan, 2,8%-ról 2,7%-ra. Bár 2019 során szektor szinten nőttek a különböző szintű szavatoló tőkék, azok emelkedése elmarad a teljes kockázattal súlyozott kitettségérték (RWA) 25,2%-os dinamikájától, így a tőke megfelelési mutatók és indexek csökkentek a 2018 végi értékükhöz képest: a szektor szintű CET1 tőke megfelelési index (TMI) 383,6%-ról 327,9%-ra, a T1 TMI 287,9%-ról 248,0%-ra, az I. pilléres teljes TMI 238,2%-ról 211,3%-ra csökkent. Ezek a szintek továbbra is magasak. A szektor likviditási helyzete, mind a hitel/betét (H/B) mutatót, mind a likviditásfedezeti rátát (LCR) tekintve 2019-ben továbbra is megnyugtató volt.

A hitelintézetek nem konszolidáltan számított eszközállománya 2019 során 10,2%-kal, 4.038 milliárd forinttal nőtt, év végén elérve a 43.497 milliárd forintot. A hitelállomány 15,4%-kal nőtt, év végén 23.331 milliárd forintot téve ki; ezen belül a belföldi nem pénzügyi vállalkozásoknak nyújtott hitelek állománya 12,2%-kal, a háztartásoké 18,1%-kal, a további hiteleké 16,2%-kal nőtt. A lakossági hitelek növekménye nagy részben a fogyasztási hitelek növekményének köszönhető, ami különösen a harmadik negyedévben volt kimagasló. Az ügyfelek betétállománya 2019-ben 8,6%-kal, 24.359 milliárd forintra nőtt, ami a kötelezettségek 63,1%-a. A hitelintézetek 2019. évi nettó eredménye 27 milliárd forinttal, 5,1%-kal elmaradva az előző év eredményétől, 503 milliárd forintot tett ki.

Az MNB 2020. február 26-án publikálta a pénztárak, 2020. március 4-én pedig a biztosítók 2019. IV. negyedévi prudenciális adatait.

Az önkéntes nyugdíjpénztári vagyon 1.526 milliárd forintot tett ki 2019. IV. negyedév végén, mely 8,8 %-os növekedést mutat a 2018. év végi állományhoz képest. Az önkéntes nyugdíjpénztári, magánnyugdíjpénztári, valamint az egészség- és önszegélyező pénztári taglétszámban is éves szinten 2%-os csökkenés figyelhető meg.

2019. IV. negyedév végén a biztosítóiintézetek szerződésállománya meghaladta a 14,35 millió darabot, mely 3,2%-os emelkedést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Ezzel egyidejűleg a 2019. I-IV. negyedéves halmozott díjbevétel 1.150 milliárd forint volt, ami 12,33%-os növekedést mutat az előző év azonos időszakához képest. A Szolvencia II kockázatalapú

⁹ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

tőkekövetelmény szerinti, a szektor egészére az egyedi adatokból összesítve számított szavatolótőke-feltöltöttségi szint 2019. IV. negyedévében 216,9%, mely az előző év ugyanazon időszakához képest 0,8 százalékpontos csökkenést jelent.

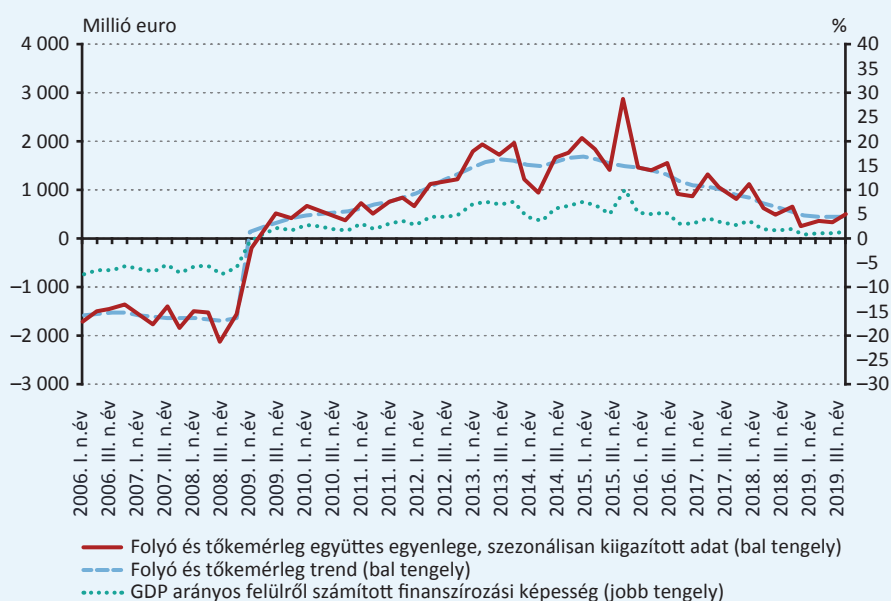
FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

Az MNB 2020. március 23-án első alkalommal publikálta a 2019. IV. negyedéves fizetésimérleg- és külfölddel szembeni állományi statisztikákat, valamint revideálta a 2017., 2018. éves és 2019. I-III. negyedéves adatokat.

2019. IV. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 541 millió euro volt (180 milliárd forint). A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 469 millió euro (171 milliárd forint), a negyedéves GDP 1,3 %-a.

12. ábra

A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

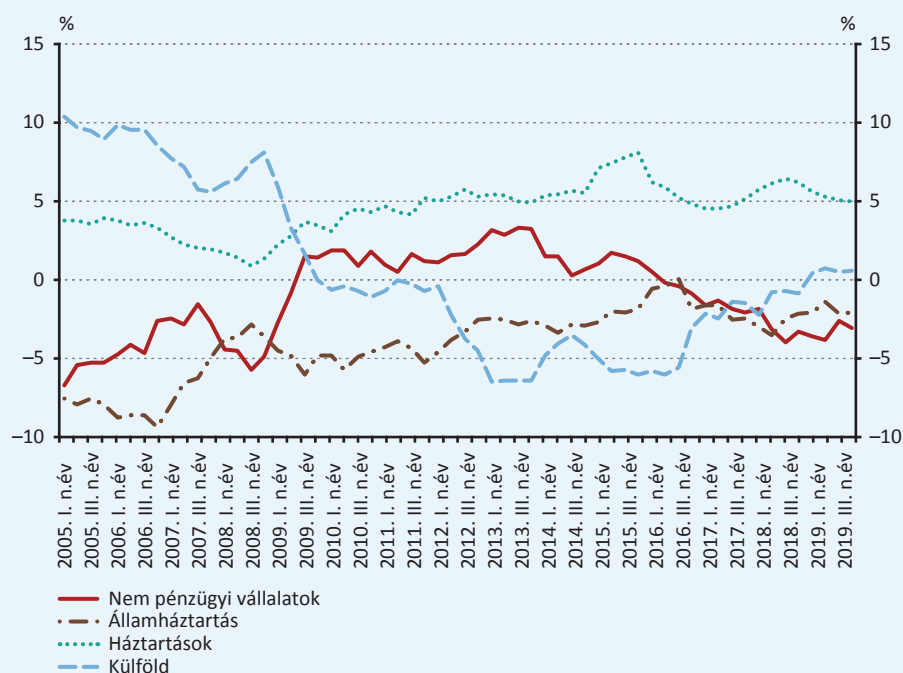
Forrás: MNB.

2019. december végén a jegybanki tartalékok értéke 28,4 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2019. december végén 11,1 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 7,7 %) volt.

PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az MNB 2020. március 31-én jelentette meg a 2019-re vonatkozó teljes körű pénzügyi számlákat. A sajtóközlemény és a kapcsolódó adatsorok – az államháztartási és a háztartási szektor február 17-én közölt előzetes pénzügyi számláinak frissítése mellett – bemutatták a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld pénzügyi vagyónát és finanszírozási folyamatait is.

Ennek alapján 2019-ben az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 2,1 %-át tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 5,0 %-át, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP 3,1 %-át, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a GDP 0,6 %-át érte el ebben az időszakban. 2019 végén az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett (maastrichti) adóssága a GDP 64,7 %-a volt, az Eximbank tartozásaival együtt pedig 66,3 %-ot tett ki.

13. ábra**A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP arányában***(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)*

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával egyidejűleg a jegybank együttműködött a Központi Statisztikai Hivatallal és a Pénzügyminisztériummal az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentés elkészítésében, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozó fő statisztikai mutatókat tartalmazza. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államháztartás pénzügyi vagyonával, az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi. A jelentésben az Eurostat döntésének megfelelően az Eximbank is az államháztartás részeként kerül feltüntetésre, ami az államháztartás nettó finanszírozási igényét és maastrichti adósságát kismértékben módosítja.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2020. április 30.

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.